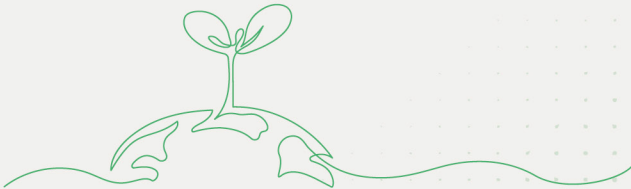

Türkiye Yerel Yönetimleri COP31 Pozisyon Belgesi

COP31: Position Paper of
Turkish Local Authorities

İdealkent Yayınları: 126

TÜRKİYE YEREL YÖNETİMLERİ COP31 POZİSYON BELGESİ
COP31: POSITION PAPER OF TURKISH LOCAL AUTHORITIES

Dr. Cemal Baş

Yayın Editörü: Emir Osmanoğlu
Konsept Danışmanı: Yusuf Sunar
Dizgi ve Mizanpaj: Büşra Özkan
Kapak Tasarımı: Büşra Özkan

ISBN: 978-625-90165-7-3

Yayıncı Sertifika No: 46320
© ADAMOR Ltd. Şti. 2026
1.Baskı, 2026

©Tüm hakları saklıdır. Yayıncı izni olmadan, kısmen de olsa fotokopi, film vb. elektronik ve mekanik yöntemlerle çoğaltılamaz.

Baskı: Dakik Baskı
Matbaa Sertifika No: 44083

Kent Araştırmaları Enstitüsü
Nasuh Akar Mahallesi, Türk Ocağı Cad., Prof. Dr. Osman Turan Sok.
No: 4 Kat: 2, 06520 Balgat-Çankaya/Ankara
Tel: 0312 285 53 59 • Faks: 0312 285 53 99 • Gsm: 0543 285 53 59
Web: kentarastirmalari.org • e-mail: info@kentarastirmalari.org

In partnership with

idealkent

Türkiye Yerel Yönetimleri COP31 Pozisyon Belgesi

COP31: Position Paper of Turkish Local Authorities

Emir OSMANOĞLU / Kent Araştırmaları Enstitüsü Genel Direktörü

Küresel iklim krizi, kentlerin altyapısını, kamu sağlığını, gıda güvenliğini ve sosyo-ekonomik yapısını doğrudan etkileyen somut bir gerçekliğe dönüşmüştür. Küresel sera gazı emisyonlarının yaklaşık %70'inin kentsel alanlarla ilişkili olması, şehirleri iklim mücadelesinin merkezine yerleştirmekte; yerel yönetimleri ulusal politikaların uygulanması, kentsel dirençliliğin geliştirilmesi ve toplumsal katılımın sağlanmasında temel aktörler haline getirmektedir. 2026 yılında Antalya'da düzenlenecek COP31, Türkiye'nin iklim diplomasisi ve kentleşme politikaları açısından önemli bir fırsat sunmaktadır. COP31 Eylem Ajandası'nda "İklim Dirençli Şehirler" başlığına yer verilmesi de yerel yönetimlerin süreçteki rolünü güçlendirmektedir. Kent Araştırmaları Enstitüsü, bu anlayışla iklim politikalarını yakından izlemekte; sıfır atık, temiz enerji, gıda güvenliği, afet dirençliliği, yeşil sanayileşme ve gençlik katılımını bütüncül biçimde ele almaktadır. Bu doğrultuda 2026 yılı Ekim ayında düzenlenecek 11. Kent Araştırmaları Kongresi'nin ana teması da "İklim Değişikliğine Dirençli Kentler" olarak belirlenmiştir. Akademisyenler ve yerel yönetim uzmanlarının katkılarıyla hazırlanan bu Pozisyon Belgesi, belediyelerin mevcut kapasitesini, karşılaştıkları güçlükleri ve çözüm önerilerini ortaya koymaktadır. Çalışmanın COP31 sonrasında da yerel yönetimlerin iklim politikalarına kurumsal katılımını güçlendiren kalıcı bir mirasa katkı sunması hedeflenmektedir. Belgenin hazırlanmasında emeği geçen koordinatör Dr. Cemal Baş'a, Pozisyon Belgesi Akademi Özel Temsilcisi Prof. Dr. Harun Tanrıvermiş'e, danışma kurulumuza ve tüm paydaşlarımıza teşekkür ederim.

Prof. Dr. Harun TANRIVERMİŞ / Pozisyon Belgesi Akademi Özel Temsilcisi

Şehirler, iklim değişikliğinin etkilerinin en görünür biçimde yaşandığı alanlar olduğu kadar, çözümün de geliştirildiği ve uygulandığı başlıca merkezlerdir. "Türkiye Yerel Yönetimleri COP31 Pozisyon Belgesi", belediyelerimizin deneyimlerini, ihtiyaçlarını ve beklentilerini ortak bir çerçevede ortaya koyarken, bu birikimin bilimsel bilgiyle buluşmasına özel önem vermektedir. Türkiye'nin farklı üniversitelerinden ve disiplinlerinden akademisyenlerin hazırlık sürecine sunduğu katkılar, belgenin mevcut sorunları tanımlamasının yanı sıra, uygulanabilir ve geleceğe dönük politika önerileri geliştirmesine de katkı sağlamıştır. COP31'in Türkiye'de gerçekleştirilmesi, akademi dünyamız açısından iklim değişikliği, kentleşme ve yerel yönetimler arasındaki ilişkiyi yeniden düşünmek ve bilimsel birikimi uygulamayla daha güçlü biçimde buluşturmak için önemli bir fırsattır. Bu belgenin de akademi ile yerel yönetimler arasında yeni araştırmalara, ortaklıklara ve uzun vadeli iş birliklerine zemin hazırlamasını temenni ediyor, tüm katkı sağlayanlara teşekkür ediyorum.

Dr. Cemal BAŞ / Pozisyon Belgesi Koordinatörü

"Türkiye Yerel Yönetimleri COP31 Pozisyon Belgesi", hazır bir metin etrafında görüş toplamanın ötesinde, farklı şehirlerin deneyimlerini ve farklı disiplinlerin birikimini ortak bir yerel yönetim mesajına dönüştürme çabasının ürünüdür. Hazırlık sürecinde akademisyenlerimizin bilimsel değerlendirmeleri ile belediyelerimizin sahadan taşıdığı tecrübe ve ihtiyaçların aynı zeminde buluşmasına özellikle önem verilmiştir. Yüzlerce görüş ve önerinin değerlendirilmesi, kimi zaman farklı yaklaşımların uzlaştırılması ve ortak önceliklerin belirlenmesi, çalışmanın en değerli yönlerinden biri olmuştur. Ortaya çıkan metnin yalnızca COP31'e yönelik bir görüş belgesi olarak kalmaması; merkezi yönetim, belediyeler, akademi ve diğer paydaşlar arasındaki diyalogu güçlendiren bir başvuru kaynağı olması arzu edilmektedir. Sürece bilgi, deneyim ve zamanlarıyla katkı sunan Akademik Danışma Kurulu ve Belediye Odak Grubu üyelerimize, kurumlarımıza ve tüm paydaşlarımıza içtenlikle teşekkür ediyorum.

Emir OSMANOĞLU / Director General, Urban Research Institute

The global climate crisis has become a tangible reality directly affecting urban infrastructure, public health, food security and socio-economic structures. With approximately 70% of global greenhouse gas emissions associated with urban areas, cities are at the centre of climate action, making local governments key actors in implementing national policies, strengthening urban resilience and ensuring public participation. COP31, to be held in Antalya in 2026, presents an important opportunity for Türkiye's climate diplomacy and urban policies. The inclusion of "Climate-Resilient Cities" in the COP31 Action Agenda further strengthens the role of local governments in this process. With this understanding, the Institute of Urban Studies closely follows climate policies and addresses zero waste, clean energy, food security, disaster resilience, green industrialisation and youth participation in an integrated manner. Accordingly, "Climate-Resilient Cities" has been designated as the main theme of the 11th Urban Studies Congress, to be held in October 2026. Prepared with contributions from academics and local government experts, this Position Paper presents the existing capacities of municipalities, the challenges they face and proposed solutions. The study aims to contribute to a lasting legacy that strengthens the institutional participation of local governments in climate policies beyond COP31. I would like to thank the Coordinator, Dr. Cemal Baş; the Position Paper Special Representative for Academia, Prof. Dr. Harun Tanrıvermiş; our advisory bodies; and all stakeholders who contributed to the preparation of this document.

Prof. Dr. Harun TANRIVERMİŞ / Position Paper Special Representative for Academia

Cities are not only where the impacts of climate change are most visibly experienced, but also key centres where solutions are developed and implemented. While presenting the experiences, needs and expectations of our municipalities within a common framework, the "COP31: Position Paper of Turkish Local Authorities" places particular importance on bringing this accumulated experience together with scientific knowledge. Contributions from academics representing different universities and disciplines across Türkiye have helped the document not only identify existing challenges but also develop feasible and forward-looking policy recommendations. Hosting COP31 in Türkiye presents an important opportunity for our academic community to reconsider the relationship between climate change, urbanisation and local governments, and to connect scientific knowledge more strongly with practice. I hope that this document will also lay the groundwork for new research, partnerships and long-term cooperation between academia and local governments, and I thank everyone who has contributed.

Dr. Cemal BAŞ / Position Paper Coordinator

The "COP31: Position Paper of Turkish Local Authorities" is the product of an effort that goes beyond gathering views on a pre-prepared text, seeking to transform the experiences of different cities and knowledge from different disciplines into a common local government message. Throughout the preparation process, particular importance was attached to bringing together the scientific assessments of our academics and the practical experience and needs conveyed by our municipalities from the field. Assessing hundreds of views and recommendations, reconciling different approaches where necessary and identifying common priorities have been among the most valuable aspects of this work. It is hoped that the resulting text will not remain solely a position paper for COP31, but will also serve as a reference that strengthens dialogue among the central government, municipalities, academia and other stakeholders. I sincerely thank the members of our Academic Advisory Board and Municipal Focus Group, our institutions and all stakeholders who contributed their knowledge, experience and time to this process.

Genel Yaklaşım ve Temel Mesajlar

- a) İklim değişikliği etkilerinin en yoğun hissedildiği alanların başında kentler gelmektedir. Artan sıcaklıklar ve aşırı hava olayları; su, kanalizasyon, ulaşım, çevre sağlığı, konut, temizlik ve atık yönetimi gibi temel belediye hizmetleri üzerinde giderek artan baskılar oluşturmaktadır.
- b) Küresel sera gazı emisyonlarının yaklaşık %67–72’sinin kentsel alanlarla ilişkili olduğu dikkate alındığında, kentleri iklim mücadelesinin ayrılmaz bir parçası olarak görüyoruz. Bununla birlikte, kırsal alanların dayanıklılığının artırılmasını ve kent-kır etkileşiminin güçlendirilmesini de bütüncül iklim eyleminin temel unsurları arasında değerlendiriyoruz.
- c) Azaltım ve uyum eylemlerinin önemli bir bölümünün yerel ölçekte gerçekleştiğinin bilinciyle, ulusal iklim hedeflerinin yerelleştirilmesi, uygulanması, izlenmesi ve geliştirilmesinde belediyeler olarak temel kurumsal ortaklar olduğumuzu vurguluyoruz. Küresel, ulusal ve yerel düzeyler arasındaki eşgüdümün güçlendirilmesine katkı sunma kararlılığımızı yineliyoruz.
- d) Ulusal iklim politika ve yatırım süreçlerinde yerel yönetimlerin düzenli ve kurumsal temsilinin güçlendirilmesini; hedeflerin hazırlanması, kaynak tahsisi, izleme ve uygulama süreçlerine etkin katılımının sağlanmasını önemsiyoruz. Belediyelerin mali, teknik ve idari kapasitelerine yönelik merkezi yönetim ve ilgili paydaşlarca sağlanan desteğin bu süreçte güçlendirilmesi ve hızlandırılması gerektiğini düşünüyoruz.
- e) COP31’in Antalya’da düzenlenmesini, ülkemizin iklim diplomasisi ile uygulama birikiminin dünyayla paylaşılması açısından önemli bir kazanım olarak değerlendiriyoruz. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ile COP31 Başkanlığının çalışmalarını takdir ediyor; belediyeler olarak konferansın başarısına katkı sunmaya hazır olduğumuzu ifade ediyoruz.
- f) 2026 yılında UCLG Başkanlığının Türkiye’den bir belediye başkanı tarafından üstlenilmesini ve COP31 Şehirler ve Yerel Yönetimler Elçisi olarak görevlendirilmesi önemli bir yerel diplomasi kazanımı olarak görüyoruz. Türkiye’nin ilk resmi Gönüllü Ulusaltı Raporu’nun (VSR Türkiye) Kent Araştırmaları Enstitüsü tarafından yayımlanmasını ve BM Yüksek Düzeyli Siyasi Forumu 2026 kapsamında sunulmasını ve UCLG 2026 HLPF raporunda yer almasını kıymetli buluyoruz.
- g) COP31 sürecinde, Eylem Ajandası kapsamında kentlere özel bir başlık ayrılmasını ve Tematik Günler programında Şehir Günü’ne yer verilmesini memnuniyetle karşılıyoruz. Bu yaklaşımı kentlerin uygulama deneyimlerini, ihtiyaçlarını ve çözüm önerilerini uluslararası iklim gündemine güçlü biçimde taşıması sebebiyle önemsiyoruz.
- h) 7552 sayılı İklim Kanunu ile yerel iklim eyleminin yasal çerçeveye kavuşmasını önemli buluyoruz. Yerel İklim Değişikliği Eylem Planlarının uluslararası göstergelerle uyumlu hazırlanmasını; stratejik plan, bütçe ve yatırım programlarıyla bütünleştirilmesini; özellikle küçük ve orta ölçekli belediyelerin uygulama kapasitesinin güçlendirilmesini öneriyoruz.
- i) İklim politikalarının güvenilir, karşılaştırılabilir ve erişilebilir veriye dayanması gerektiğine inanıyoruz. Ulusal ve yerel veri sistemlerinin birlikte çalışabilirliğinin sağlanmasını; ortak ve modüler dijital altyapı geliştirilmesini, mükerrer maliyetlerin azaltılmasını, verilerin mümkün olduğunda ilçe ölçeğinde üretilmesini ve kamu verilerinin belediyelere kolaylıkla sunulmasını önemsiyoruz.
- j) Geçmiş COP süreçlerinde yerel yönetimlerin karar alma ve müzakere süreçlerine katılımının sınırlı kaldığını düşünüyoruz. COP31 ile oluşan ivmenin, yerel yönetimlerin COP müzakereleri ve ulusal delegasyon çalışmalarına sürekli ve kurumsal katılımını sağlayan, kentler arası iş birliğini ve kararların yerelde izlenmesini güçlendiren kalıcı mirasa dönüşmesini öneriyoruz.

General Approach and Key Messages

- a) Cities are among the areas most affected by climate change. Rising temperatures and extreme weather events are placing increasing pressure on essential municipal services, including water, sewerage, transport, environmental health, housing, sanitation and waste management.
- b) Given that approximately 67–72% of global greenhouse gas emissions are associated with urban areas, we see cities as an integral part of climate action. We also consider strengthening rural resilience and urban-rural linkages essential to holistic climate action.
- c) Recognising that much of mitigation and adaptation takes place locally, we emphasise that municipalities are key institutional partners in localising, implementing, monitoring and advancing national climate targets. We reaffirm our determination to contribute to strengthening coordination across global, national and local levels.
- d) We attach importance to stronger, regular and institutional representation of local governments in national climate policy and investment processes, with effective participation in target-setting, resource allocation, monitoring and implementation. We believe that, in this process, the support provided by the central government and relevant stakeholders to strengthen municipalities’ financial, technical and administrative capacities should be enhanced and accelerated.
- e) We consider hosting COP31 in Antalya an important opportunity to share Türkiye’s climate diplomacy and implementation experience with the world. We commend the work of the Ministry of Environment, Urbanization and Climate Change and the COP31 Presidency and stand ready, as municipalities, to contribute to the Conference’s success.
- f) We consider the UCLG Presidency being assumed by a mayor from Türkiye in 2026 and his appointment as COP31 Cities and Local Governments Envoy an important achievement in local diplomacy. We value the publication of Türkiye’s first official Voluntary Subnational Review (VSR Türkiye) by the Urban Studies Institute, its presentation at the UN High-Level Political Forum 2026 and its inclusion in the UCLG 2026 HLPF Report.
- g) We welcome the inclusion of a dedicated focus on cities within the COP31 Action Agenda and the designation of a Cities Day as part of the Thematic Days programme. We value this approach for bringing cities’ implementation experience, needs and solutions into the international climate agenda.
- h) We welcome the legal framework for local climate action established by Climate Law No. 7552. We recommend aligning Local Climate Change Action Plans with international indicators, integrating them into strategic plans, budgets and investment programmes, and strengthening the implementation capacity of small and medium-sized municipalities.
- i) We believe climate policies should be based on reliable, comparable and accessible data. We support interoperable national and local data systems, common and modular digital infrastructure, reduced duplication of costs, district-level data where possible, and easy municipal access to public data.
- j) We believe local government participation in decision-making and negotiations has remained limited in previous COP processes. We recommend turning COP31 momentum into a lasting legacy of continuous and institutional local government participation in COP negotiations and national delegations, stronger inter-city cooperation and local monitoring of decisions.

COP31 Eylem Ajandası: Sıfır Atık

1. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı bünyesinde yürütülen Sıfır Atık Uygulamaları kapsamında hazırlanan rehber ve kılavuzlar, kurumsal yapılanmayı destekleyen düzenlemeler ve Sıfır Atık Müdürlüklerinin yaygınlaştırılması, belediyelerin uygulama kapasitesini güçlendiren önemli adımlardır.
2. Avrupa Birliği ile ulusal ve uluslararası kuruluşların sağladığı hibe ve teknik destek programları, belediyelerin sıfır atık altyapısını güçlendirmesi, kurumsal kapasitesini geliştirmesi ve yenilikçi uygulamaları yaygınlaştırması açısından çeşitli fırsatlar sunmakta, bu programların erişilebilirliğinin artırılması önem arz etmektedir.
3. Mevcut kurumsal ve yasal altyapının etkinliği için mevzuatta tanımlanan sorumluluklar ile belediyelerin yetki, personel, teknik kapasite ve mali kaynakları arasındaki görev-kaynak dengesi güçlendirilmelidir. Kurumsal yapılanmanın özellikle küçük ve orta ölçekli belediyelerde ölçek ve personel kapasitesine göre esnek uygulanması, mevcut birimlerin kaynaklarla desteklenmesi önemlidir.
4. Belediye türleri arasındaki görev ve yetki farklılıkları gözetilerek atık yönetimde bazı mükerrerliklerin ve yetki boşluklarının çözümü önceliklendirilmelidir. Merkezi yönetim ve yerel yönetimler arasında görev, finansman ve uygulama sorumluluklarının daha detaylı tanımlanması sıfır atık politikalarının yerelde etkin ve sürdürülebilir uygulanmasını güçlendirecektir.
5. Atıkların kaynağında ayrı biriktirilmesinin yaygınlaştırılması amacıyla ilgili bakanlıklar ve belediyeler iş birliğinde başta çocuklarımız ve okullarımız olmak üzere, haneleri kapsayan sürekli farkındalık ve eğitim programları geliştirilmelidir. Bu çalışmaların erişilebilir ayrı toplama altyapısı ve yerel katılım mekanizmalarıyla desteklenmesi, davranış değişikliğini tetikleyecektir.
6. Atık ekonomisinden elde edilen gelir, belediyelerin sıfır atık ve geri dönüşüm hizmetlerinin mali sürdürülebilirliğine daha güçlü katkı sağlamalıdır. Genişletilmiş üretici sorumluluğu, geri kazanım ve GEKAP gelirlerini kapsayan yeni gelir paylaşımı modelleri geliştirilmeli; kaynak tahsisinde belediyelerin hizmet yükü gözetilmelidir.
7. Geri kazanılabilir atıkların toplanmasında piyasa koşulları ve artan maliyetler dikkate alınarak yenilikçi ihale ve finansman modelleri geliştirilmelidir. Özellikle mali kapasitesi sınırlı ve mevsimsel nüfus baskısı yaşayan belediyelerde yatırımların yanı sıra işletme ve hizmet sürekliliği maliyetlerini gözeterek destek mekanizmaları güçlendirilmelidir.
8. Sıfır atık politikaları ile atık hiyerarşisi ve iklim değişikliği azaltım hedefleri arasındaki bağ pekiştirilmelidir. Atık oluşumunun önlenmesi, yeniden kullanım, ayrı toplama, maddesel geri dönüşüm ve biyolojik işleme uygulamaları; kaynak verimliliği ve emisyon azaltımı gözetilerek bütüncül biçimde planlanmalıdır.
9. Belediyelerin sıfır atık yatırımlarının etkisinin ölçülebilmesi için ortak ulusal performans göstergeleri ve hesaplama metodolojileri geliştirilmelidir. Atık azaltımı, ayrı toplama, geri dönüşüm ve geri kazanım sonuçlarının karşılaştırılabilir göstergelerle değerlendirilmesi, kaynakların daha etkin yönlendirilmesini ve başarılı uygulamaların yaygınlaştırılmasını destekleyecektir.
10. Sıfır atık uygulamalarının izlenebilirliğini artırmak amacıyla ulusal ve yerel atık veri sistemleri birlikte çalışabilir hale getirilmeli, belediyelerin dijital izleme ve raporlama altyapıları geliştirilmelidir.

COP31 Action Agenda: Zero Waste

1. The guides and guidelines developed under the Zero Waste Practices of the Ministry of Environment, Urbanization and Climate Change, regulations supporting institutional structures, and the expansion of Zero Waste Directorates are important steps in strengthening municipalities' implementation capacity.
2. Grant and technical assistance programmes provided by the European Union and national and international organisations offer various opportunities for municipalities to strengthen zero waste infrastructure, build institutional capacity and scale up innovative practices. Increasing access to these programmes is important.
3. To ensure the effectiveness of the existing institutional and legal framework, the balance between responsibilities defined by legislation and municipalities' authority, staff, technical capacity and financial resources should be strengthened. Particularly in small and medium-sized municipalities, institutional structures should be applied flexibly according to scale and staffing capacity, while existing units should be adequately resourced.
4. Considering differences in duties and powers among types of municipalities, resolving overlaps and gaps in authority in waste management should be prioritised. Defining the respective duties, financing and implementation responsibilities of central and local governments in greater detail will strengthen the effective and sustainable implementation of zero waste policies at the local level.
5. To expand source separation of waste, relevant ministries and municipalities should jointly develop continuous awareness and education programmes covering households, particularly children and schools. Supporting these efforts with accessible separate collection infrastructure and local participation mechanisms, will encourage behavioural change.
6. Revenue generated from the waste economy should contribute more strongly to the financial sustainability of municipal zero waste and recycling services. New revenue-sharing models covering extended producer responsibility, recovery and GEKAP revenues should be developed, taking municipalities' service burden into account in resource allocation.
7. Innovative procurement and financing models should be developed for collecting recoverable waste, considering market conditions and rising costs. Support mechanisms should be strengthened, particularly for municipalities with limited financial capacity and seasonal population pressures, taking into account operating and service continuity costs alongside investments.
8. The link between zero waste policies, the waste hierarchy and climate change mitigation targets should be strengthened. Waste prevention, reuse, separate collection, material recycling and biological treatment should be planned holistically, considering resource efficiency and emission reductions.
9. Common national performance indicators and calculation methodologies should be developed to measure the impact of municipal zero waste investments. Assessing waste reduction, separate collection, recycling and recovery outcomes through comparable indicators will support more effective resource allocation and the scaling up of successful practices.
10. To improve the traceability of zero waste practices, national and local waste data systems should be made interoperable, and municipalities' digital monitoring and reporting infrastructure should be strengthened.

COP31 Eylem Ajandası: Okyanuslar ve Denizler

11. Kıyı belediyeleri; deniz kirliliğinin önlenmesi, çevre sağlığının korunması, kıyı ulaşımı, rekreasyon, turizm ve altyapı hizmetleri yoluyla deniz ve kıyı ekosistemlerinin korunmasında önemli sorumluluklar üstlenmektedir. Bu hizmetlerin etkinliği, kıyı alanlarının iklim değişikliğine karşı dirençliliğinin güçlendirilmesinde önemli rol oynamaktadır.
12. Deniz seviyesi yükselmesi, kıyı taşkınları, erozyon ve aşırı hava olayları gibi iklim risklerinin yerel planlama süreçlerinde dikkate alınması gereklidir. Kıyı belediyelerinin uyum ve dirençlilik kapasitesinin yerel riskleri gözeterek teknik ve mali destek mekanizmalarıyla güçlendirilmesi önem taşımaktadır.
13. Deniz ve kıyı politikalarının yalnızca kıyı şeridiyle sınırlı kalmaması; iç su havzaları, nehirler ve gölleri de kapsayan bütünsel havza yaklaşımıyla ele alınması gereklidir. Ekosistemler arasındaki bağlantıların planlama ve uygulama süreçlerinde gözetilmesi, doğal varlıkların bütüncül biçimde korunmasına katkı sağlayacaktır.
14. Havza ölçeğindeki çevresel ve iklim kaynaklı sorunların idari sınırları aşan niteliği, belediyeler arasında daha güçlü iş birliğini gerekli kılmaktadır. Ortak planlama, veri paylaşımı ve kaynakların etkin kullanımını sağlayacak kurumsal iş birliği mekanizmalarının merkezi ve yerel yönetimler arasında koordinasyon içinde geliştirilmesi faydalı olacaktır.
15. Deniz ve kıyı alanlarının çevre, afet yönetimi, ulaşım, turizm ve yerel kalkınma politikalarının kesişiminde bulunması, kurumlar arası etkin koordinasyonu gerekli kılmaktadır. Planlama ve uygulama süreçlerinde merkezi yönetim, belediyeler ve ilgili paydaşlar arasındaki bilgi paylaşımı ve iş birliğinin güçlendirilmesi önemlidir.
16. Deniz ve kıyı kirliliğine ilişkin acil durumlarda hızlı ve etkili müdahalenin sağlanabilmesi amacıyla merkezi ve yerel kurumların görev, yetki, ilk müdahale ve koordinasyon sorumluluklarının açık biçimde belirlenmesi gereklidir. Kurumlar arası müdahale kapasitesinin ortak planlama ve hazırlık çalışmalarıyla desteklenmesi faydalı olacaktır.
17. Deniz ve kıyı ekosistemlerinin korunması amacıyla atıksu arıtma, katı atık yönetimi ve deniz kirliliğinin önlenmesine yönelik kurumlar arası ortak izleme ve denetim mekanizmalarının güçlendirilmesi gereklidir. Düzenli veri paylaşımı ve kirlilik kaynaklarına zamanında müdahale, yerel uygulamaların etkinliğini artıracaktır.
18. Deniz seviyesi değişimleri, kıyı erozyonu, taşkın riski ve ekosistem değişimlerine ilişkin bilimsel ve mekânsal veri altyapısının geliştirilmesi önem taşımaktadır. Düzenli izleme, risk değerlendirme ve erken uyarı sistemlerinin yaygınlaştırılması, belediyelerin karar alma kapasitesini artıracak ve bilim temelli kıyı yönetimini güçlendirecektir.
19. Kıyı belediyelerinin iklim uyumu yatırımlarının sürdürülebilirliği için yerel risk düzeyi, mevsimsel nüfus hareketleri ve hizmet yükünü dikkate alan öngörülebilir finansman mekanizmalarının güçlendirilmesi gereklidir. Bu yaklaşım, özellikle turizm ve dönemsel nüfus artışı yaşayan belediyelerin temel hizmet ve dirençlilik yatırımlarının sürdürülebilirliğini pekiştirecektir.
20. Kıyı alanlarının doğal ve kültürel miras, biyolojik çeşitlilik, kamusal erişim, yerel ekonomi ve yaşam kalitesi açısından taşıdığı önem doğrultusunda bütünsel kıyı yönetimi yaklaşımlarının yaygınlaştırılması önemlidir. İklim riskleri, ekosistem temelli uyum ve sürdürülebilir kullanımın birlikte ele alınması, kıyı kentlerinin uzun vadeli dirençliliğini artıracaktır.

COP31 Action Agenda: Oceans and Seas

11. Coastal municipalities have important responsibilities in protecting marine and coastal ecosystems through preventing marine pollution, protecting environmental health, coastal transport, recreation, tourism and infrastructure services. The effectiveness of these services plays an important role in strengthening the climate resilience of coastal areas.
12. Climate risks such as sea-level rise, coastal flooding, erosion and extreme weather events should be considered in local planning. It is important to strengthen the adaptation and resilience capacity of coastal municipalities through technical and financial support mechanisms that take local risks into account.
13. Marine and coastal policies should not be limited to coastlines but addressed through an integrated basin approach covering inland water basins, rivers and lakes. Considering connections between ecosystems in planning and implementation will contribute to the holistic protection of natural assets.
14. The cross-boundary nature of environmental and climate-related challenges at basin level requires stronger cooperation among municipalities. Institutional cooperation mechanisms enabling joint planning, data sharing and efficient use of resources should be developed through coordination between central and local governments.
15. As marine and coastal areas lie at the intersection of environmental, disaster management, transport, tourism and local development policies, effective inter-institutional coordination is necessary. Information sharing and cooperation among central government, municipalities and relevant stakeholders should be strengthened in planning and implementation.
16. To ensure rapid and effective response to marine and coastal pollution emergencies, the duties, powers, first-response and coordination responsibilities of central and local institutions should be clearly defined. Inter-institutional response capacity should be supported through joint planning and preparedness.
17. Joint inter-institutional monitoring and inspection mechanisms for wastewater treatment, solid waste management and marine pollution prevention should be strengthened to protect marine and coastal ecosystems. Regular data sharing and timely intervention at pollution sources will improve the effectiveness of local action.
18. Developing scientific and spatial data infrastructure on sea-level changes, coastal erosion, flood risk and ecosystem changes is important. Expanding regular monitoring, risk assessment and early warning systems will enhance municipal decision-making capacity and strengthen science-based coastal management.
19. Predictable financing mechanisms reflecting local risk levels, seasonal population movements and service burdens should be strengthened to ensure the sustainability of coastal municipalities' climate adaptation investments. This approach will particularly support the sustainability of essential services and resilience investments in municipalities facing tourism and seasonal population increases.
20. Given the importance of coastal areas for natural and cultural heritage, biodiversity, public access, local economies and quality of life, integrated coastal management approaches should be expanded. Addressing climate risks, ecosystem-based adaptation and sustainable use together will strengthen the long-term resilience of coastal cities.

COP31 Eylem Ajandası: Gıda Güvenliği

21. Belediyeler; gıda güvenliğinin sağlanması, tüketici haklarının korunması ve halk sağlığının desteklenmesinde birçok görev üstlenmektedir. Pazar yerleri ile gıda üretim ve satış işletmelerinde yürütülen denetimler ve ilgili kamu kurumlarıyla kurulan iş birlikleri, güvenilir gıda sistemlerinin yerel düzeydeki temel bileşenleri arasında yer almaktadır.
22. İklim değişikliği, afetler, çevresel bozulma, tarım alanlarının daralması ve tedarik zincirlerindeki kırılmalıklar gıda arzı, erişimi, fiyat istikrarı ve beslenme güvenliği üzerinde yeni riskler doğurmaktadır. Bu riskler de gıda sistemlerinin iklim dirençliliği ve kaynak verimliliği temelinde bütüncül biçimde ele alınmasını gerekli kılmaktadır.
23. Merkezi yönetim ve yerel yönetimlerle ilgili paydaşlar arasında üretim, lojistik, tüketim, gıda kayıp ve israfı ile kır-kent bağlantılarını birlikte ele alan koordinasyon mekanizmaları geliştirilmelidir. Mevcut görev ve yetkileri tamamlayacak adımlar, gıda politikalarının farklı yönetim düzeylerinde daha uyumlu yürütülmesine zemin hazırlayacaktır.
24. Birincil üretimden tüketime kadar gıda kayıp ve israfının azaltılması, yerel gıda politikalarının öncelikli alanlarından biri olmalıdır. Soğuk zincir ve lojistik altyapısının güçlendirilmesi; özellikle büyükşehirlerde gıda lojistiğinin ulaşım ve iklim politikalarıyla birlikte planlanması, tedarik sürecindeki kayıpların önlenmesi bakımından önem taşımaktadır.
25. Kısa ve kayıtlı tedarik zincirlerinin yaygınlaştırılması, yerel üreticilerin pazara erişimi ile taşıma kaynaklı çevresel etkilerin azaltılmasını aynı politika ekseninde buluşturmaktadır. Kamu alımlarında yerel ürünlere ve kısa tedarik zincirlerine alan açacak uygun düzenlemeler, yerel üretimin ekonomik sürdürülebilirliği bakımından tamamlayıcı bir araç olarak değerlendirilmelidir.
26. İklim dirençli gıda sistemlerinin oluşturulmasında su verimliliğinin üretim politikalarıyla bütünleştirilmesi temel bir gerekliliktir. Artırılmış atıksuların uygun koşullarda tarımsal sulamada yeniden kullanımına yönelik iletim, depolama ve bağlantı altyapılarının ulusal finansman mekanizmalarıyla desteklenmesi, alternatif su kaynaklarının kullanımına imkân sağlayacaktır.
27. İklim dirençli kentsel ve yerel gıda üretim modellerinin geliştirilmesi, değişen iklim koşulları karşısında üretim çeşitliliğinin korunması bakımından önemlidir. Su verimli üretim teknikleri, kentsel tarım ve yenilikçi üretim uygulamalarının teknik ve mali araçlarla desteklenmesi, yerel koşullara uyarlanmış çözümlerin yaygınlaşmasının önünü açacaktır.
28. Büyükşehir belediyesi sınırları içerisindeki kırsal mahallelerin belirlenmesine ilişkin uygulamaların nüfus yoğunluğu, tarımsal üretim, arazi kullanımı, yerleşim dokusu ve temel hizmetlere erişim gibi nesnel ve ölçülebilir kriterlere dayanması önemlidir.
29. Kırsal alanlarda tarımsal üretimin devamlılığı ile temel belediye hizmetlerinin sürdürülebilirliğinin birlikte ele alınabilmesi amacıyla kırsal yerleşimlerin farklılaşan hizmet ve altyapı ihtiyaçlarını gözeterek ortak ulusal destek mekanizmaları geliştirilmelidir. Yol, su, atık yönetimi ve üretim altyapısına yönelik yatırımlarda kırsal hizmet yükünün dikkate alınması, kır-kent ilişkilerinin güçlendirilmesine ve kırsal ekonomilerin canlılığının korunmasına katkı sunacaktır.
30. Bilimsel veriye dayalı yerel gıda politikalarının geliştirilmesi, üniversiteler, belediyeler, merkezi kurumlar, özel sektör ve sivil toplum arasında düzenli bilgi paylaşımını gerektirmektedir. Ortak araştırma, veri üretimi ve uygulama modellerinin yaygınlaştırılması; politika geliştirme ile sahadaki uygulama arasındaki bağı kuvvetlendirerek daha güvenilir ve dirençli gıda sistemlerinin geliştirilmesine katkı sağlayacaktır.

COP31 Action Agenda: Food Security

21. Municipalities play important roles in ensuring food safety, protecting consumer rights and supporting public health. Inspections in marketplaces and food production and retail establishments, together with cooperation with relevant public institutions, are key components of reliable local food systems.
22. Climate change, disasters, environmental degradation, shrinking agricultural land and supply chain vulnerabilities create new risks for food supply, access, price stability and nutrition security. These risks require food systems to be addressed holistically through climate resilience and resource efficiency.
23. Coordination mechanisms should be developed among central and local governments and relevant stakeholders to address production, logistics, consumption, food loss and waste, and urban-rural linkages together. Measures complementing existing responsibilities and powers will support more coherent food policies across different levels of governance.
24. Reducing food loss and waste from production to consumption should be a priority of local food policies. Strengthening cold-chain and logistics infrastructure, particularly by integrating food logistics with transport and climate policies in metropolitan areas, is important for preventing supply chain losses.
25. Expanding short and formal supply chains brings together, within the same policy framework, improved access to markets for local producers and reduced transport-related environmental impacts. Appropriate public procurement arrangements promoting local products and short supply chains should be considered a complementary tool for the economic sustainability of local production.
26. Integrating water efficiency into production policies is essential for climate-resilient food systems. Supporting conveyance, storage and connection infrastructure for the safe reuse of treated wastewater in agricultural irrigation through national financing mechanisms will enable greater use of alternative water sources.
27. Developing climate-resilient urban and local food production models is important for maintaining production diversity under changing climate conditions. Supporting water-efficient production techniques, urban agriculture and innovative production practices through technical and financial tools will help scale up locally adapted solutions.
28. Criteria for identifying rural neighbourhoods within metropolitan municipalities should be based on objective and measurable indicators such as population density, agricultural production, land use, settlement patterns and access to basic services.
29. Joint national support mechanisms should be developed to address both the continuity of agricultural production and the sustainability of essential municipal services in rural areas, taking into account the differing service and infrastructure needs of rural settlements. Considering rural service burdens in investments for roads, water, waste management and production infrastructure will strengthen urban-rural linkages and support rural economies.
30. Developing evidence-based local food policies requires regular knowledge sharing among universities, municipalities, central institutions, the private sector and civil society. Expanding joint research, data production and implementation models will strengthen the link between policy development and practice, contributing to more reliable and resilient food systems.

COP31 Eylem Ajandası: İklim Dirençli Şehirler

31. Türkiye’de bütünleşik afet yönetimi kapsamında TARAP, TAMP, TASİP, TAYSB ve İl Afet Risk Azaltma Planları, yerel risklerin azaltılması bakımından güçlü bir politika çerçevesi sunmaktadır. Bu yapıların yerel iklim eylem planlarıyla uyumunun güçlendirilmesi, iklim ve afet dirençliliğinin birlikte ele alınması açısından önemlidir.
32. Afet ve iklim planları arasında ortak risk verileri, kurumsal sorumluluklar, yatırım öncelikleri ve izleme göstergeleri bakımından uyum sağlanmalıdır. Çoklu ve bileşik riskleri esas alan bütünleşik planlama yaklaşımı, farklı politika ve yatırım araçlarının aynı dirençlilik hedefleri doğrultusunda yönlendirilmesine imkân verecektir.
33. Deprem, taşkın, kuraklık ve diğer afetlere yönelik risk analizlerinin tamamlanması ve erken uyarı sistemlerinin yaygınlaştırılması ortak öncelik olmalıdır. Risk analizleri, güncel ve tarihsel verilerden yararlanılarak yerel risk örüntülerini dikkate almalıdır. Erken uyarıların, özellikle kırılgan gruplara zamanında ulaşmasını sağlayacak erişilebilir iletişim yöntemleri geliştirilmeli ve kurumlar arası iş birliği güçlendirilmelidir.
34. Afet yönetiminde kurumsal kapasitenin etkin kullanılabilmesi için Afet Koordinasyon Merkezleri, 112 Acil Çağrı Merkezleri ve ilgili belediye birimleri arasındaki görev, yetki, veri paylaşımı ve koordinasyon usulleri daha net tanımlanmalıdır. Birlikte çalışabilir sistemlerin geliştirilmesi, afet öncesinden müdahale aşamasına kadar işlevsel bir koordinasyon zemini oluşturacaktır.
35. İklim kaynaklı afetlerin yerel düzeyde oluşturduğu ekonomik ve ekonomik olmayan kayıp ve zararların ortak standartlarla kayıt altına alınması gereklidir. Belediye verilerinin ulusal kayıp ve zarar izleme sistemlerine düzenli aktarılması, afetlerin uzun süreli etkisinin ortaya konulmasına ve yatırım ihtiyaçlarının kanıta dayalı belirlenmesine hizmet edecektir.
36. İklim risklerinin mekânsal planlama ve kentsel tasarıma doğru yansıtılması için gölgeleme, geçirgen yüzeyler, yeşil-mavi altyapı ve ısı azaltımını kapsayan ulusal düzeyde iklim dirençli tasarım standartları ve rehberleri geliştirilmelidir. Yardımcı materyaller, kentlerin farklı iklim risklerine göre yerel çözümler üretmesini kolaylaştıracaktır.
37. Afetlerin başta can kayıpları olmak üzere neden olduğu, toplumsal etkiler ve ekonomik zararlar, dirençli kentlerin oluşturulmasını temel bir kamusal sorumluluk haline getirmektedir. Kahramanmaraş depremlerinin yapı stoku, yıkıntı atıkları, belediye varlıkları ve nüfus hareketleri üzerindeki ağır sonuçları, afet öncesi risk azaltım yatırımlarının önemini açık biçimde göstermiştir.
38. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının deprem bölgesinde yürüttüğü yeniden inşa çalışmaları ve yaklaşık 600 bin bağımsız bölümün 3 yılda inşa edilmesine yönelik kapsamlı çalışmalar önemli bir yeniden yapılanma kapasitesi ortaya koymaktadır. Bu tecrübenin gelecekteki dirençlilik ve risk azaltım politikalarına aktarılması değerli olacaktır.
39. Tüm kentlerde dirençli yaşam alanlarının oluşturulabilmesi için riskli yapı stokunun yenilenmesi ve kritik altyapının iklim ve afet risklerine karşı güçlendirilmesi önceliklendirilmelidir. Kentsel dönüşümde merkezi yönetim ve yerel yönetimler arasındaki koordinasyonun geliştirilmesi ve planlama ile uygulamayı yavaşlatan idari süreçlerin kolaylaştırılması bu dönüşümün önemli bir bileşenidir.
40. Kentsel yangın yönetiminin önleme, hazırlık, müdahale ve iyileştirme aşamalarını kapsayan bütüncül bir yapıya kavuşturulması gereklidir. Merkezi yönetim, belediyeler ve ilgili paydaşlar arasında görev paylaşımı, ortak standartlar, veri paylaşımı, eğitim ve müşterek müdahale kapasitesini güçlendirecek kalıcı koordinasyon mekanizmaları geliştirilmelidir.

COP31 Action Agenda: Climate-Resilient Cities

31. Türkiye’s integrated disaster management framework, including TARAP, TAMP, TASİP, TAYSB and Provincial Disaster Risk Reduction Plans, provides a strong policy framework for reducing local risks. Strengthening their alignment with local climate action plans is important for addressing climate and disaster resilience together.
32. Disaster and climate plans should be aligned in terms of shared risk data, institutional responsibilities, investment priorities and monitoring indicators. Integrated planning based on multiple and compound risks will enable different policy and investment instruments to be directed towards common resilience goals.
33. Risk assessments for earthquakes, floods, droughts and other disasters, together with expanded early warning systems, should be a shared priority. Assessments should draw on current and historical data to reflect local risk patterns. Accessible communication methods should ensure timely warnings, particularly for vulnerable groups, while strengthening inter-institutional cooperation.
34. To ensure effective use of institutional capacity in disaster management, duties, powers, data sharing and coordination procedures among Disaster Coordination Centres, 112 Emergency Call Centres and relevant municipal units should be more clearly defined. Interoperable systems will provide functional coordination from preparedness through response.
35. Economic and non-economic loss and damage caused locally by climate-related disasters should be recorded according to common standards. Regular integration of municipal data into national loss and damage monitoring systems will help identify long-term disaster impacts and determine investment needs based on evidence.
36. National climate-resilient design standards and guidelines covering shading, permeable surfaces, green-blue infrastructure and heat reduction should be developed to integrate climate risks into spatial planning and urban design. Supporting materials will help cities develop local solutions for different climate risks.
37. The social impacts and economic losses caused by disasters, particularly loss of life, make building resilient cities a fundamental public responsibility. The severe impacts of the Kahramanmaraş earthquakes on building stock, disaster debris, municipal assets and population movements clearly demonstrated the importance of pre-disaster risk reduction investments.
38. The reconstruction efforts undertaken by the Ministry of Environment, Urbanization and Climate Change in the earthquake-affected region, including comprehensive efforts to construct approximately 600,000 independent units within three years, demonstrate significant reconstruction capacity. Transferring this experience to future resilience and risk reduction policies will be valuable.
39. Renewing at-risk building stock and strengthening critical infrastructure against climate and disaster risks should be prioritised to create resilient living environments in all cities. Improving coordination between central government and local governments in urban transformation and streamlining administrative processes that slow planning and implementation are important components of this transformation.
40. Urban fire management should be structured holistically across prevention, preparedness, response and recovery. Permanent coordination mechanisms should be developed among central government, municipalities and relevant stakeholders to strengthen the division of responsibilities, common standards, data sharing, training and joint response capacity.

COP31 Eylem Ajandası: İklim Uygulama Köprüsü

41. İklim dirençli kentlerin oluşturulması, yerel yönetimlerin mali, teknik ve kurumsal kapasiteleriyle doğrudan ilişkilidir. Ulaşım, enerji, su, atık yönetimi ve dirençli altyapının finansman ihtiyacı dikkate alınarak, farklı belediye ölçekleri ve proje türlerine uygun iklim finansmanı mekanizmaları geliştirilmelidir.
42. Hızlı kentleşme ve artan iklim riskleri, belediyelerin altyapı ve temel hizmetler üzerindeki mali yükünü artırmaktadır. Mevcut bütçe imkânlarını tamamlayacak biçimde, ulusal ve uluslararası iklim finansmanına erişimin kolaylaştırılması ve yatırım ihtiyaçlarının uzun vadeli, öngörülebilir bir finansman çerçevesinde ele alınması önem taşımaktadır.
43. Karbon fiyatlandırması ve emisyon ticaretinden elde edilecek kamusal gelirlerinin belirli bir bölümünün belediyelerin azaltım ve uyum yatırımlarında kullanılmasına yönelik öngörülebilir mekanizmalar değerlendirilmelidir. Kaynak tahsisinde performansın yanı sıra hizmet yükü, iklim kırılganlığı ve mali kapasitenin gözetilmesi, belediyeler arasında dengeli erişime zemin hazırlayacaktır.
44. Küçük ve orta ölçekli belediyeler için kalkınma ajansları, üniversiteler ve belediye birliklerinin kapasitelerinden yararlanan bölgesel proje hazırlama ve teknik destek mekanizmaları geliştirilmelidir. Bu yapılar, projelerin finansmana hazırlanmasının yanında maliyet-etkin yerel uygulamaların belgelenmesi ve belediyeler arasında yaygınlaştırılmasına hizmet etmelidir.
45. Uyum projelerinin uzun geri dönüş süreleri ve hazırlık maliyetleri, finansmana erişimde güçlük oluşturabilmektedir. Fizibilite, iklim risk analizi ve finansal modelleme desteğinin güçlendirilmesinin yanı sıra, iklim yatırımlarına erişimi sınırlandıran borçlanma mevzuatı ve borçlanma limitlerinden kaynaklanan engellerin değerlendirilmesi faydalı olacaktır.
46. Belediyelerin finansal kredibilitesinin güçlendirilmesi, dış finansmana erişimde belirleyici unsurlardandır. Varlık değerlendirme ve yönetimi, mali raporlama, borç yönetimi, finansal planlama ve proje hazırlama kapasitelerinin geliştirilmesi; bu alanlarda uzman insan kaynağının desteklenmesi, belediyelerin finansman kuruluşları nezdindeki hazırlık düzeyini ileri taşıyacaktır.
47. Yerel iklim yatırımlarındaki yüksek başlangıç maliyetleri ve uzun geri ödeme süreleri, özel sektör katılımını sınırlandırmaktadır. Kamu ve özel sektör kaynaklarının birbirini tamamlamasına imkân tanıyan garanti, risk paylaşımı ve karma finansman araçları, yatırım risklerinin daha dengeli paylaşılacağı iş birliği modellerine alan açacaktır.
48. İLBANK ve ilgili bakanlıklar tarafından yürütülen finansman ve proje destekleri ile Türkiye Belediyeler Birliği'nin 2018 yılında kurduğu Proje ve Finansman Birimi aracılığıyla bu alana sunduğu katkılar, önemli bir kurumsal birikim oluşturmaktadır. Bu birikimin belediyelerin uluslararası iklim finansmanına doğrudan veya kolaylaştırılmış erişimini destekleyecek mekanizmalarla ileri taşınması önemlidir.
49. Geleneksel yöntemlerin yanında yeşil ve sürdürülebilir tahviller, karbon finansmanı ve benzeri alternatif araçların belediye yatırımlarında daha etkin kullanılabilmesi için teknik ve kurumsal altyapı geliştirilmelidir. Proje geliştirme ve finansmana hazırlık süreçlerinin desteklenmesi, farklı finansman seçeneklerinin yerel yatırım ihtiyaçlarıyla buluşturulmasını kolaylaştıracaktır.
50. Belediye proje stokları ulusal iklim hedefleri, yerel riskler ve hizmet ihtiyaçları doğrultusunda değerlendirilmelidir. Merkezi ve yerel yönetimlerin ortak katılımıyla geliştirilecek ölçülebilir yatırım önceliklendirme mekanizmaları, sınırlı kaynakların iklim ve toplumsal fayda üretecek alanlara yönlendirilmesine temel oluşturacaktır.

COP31 Action Agenda: Climate Implementation Bridge

41. Building climate-resilient cities is directly linked to the financial, technical and institutional capacities of local governments. Considering the financing needs of transport, energy, water, waste management and resilient infrastructure, climate finance mechanisms suited to different municipal scales and project types should be developed.
42. Rapid urbanisation and increasing climate risks are raising the financial burden of infrastructure and essential services on municipalities. Access to national and international climate finance should be facilitated to complement existing budgets, while investment needs should be addressed within a long-term and predictable financing framework.
43. Predictable mechanisms should be considered for allocating part of public revenues from carbon pricing and emissions trading to municipal mitigation and adaptation investments. Considering service burden, climate vulnerability and financial capacity alongside performance in resource allocation will support balanced access among municipalities.
44. Regional project preparation and technical support mechanisms drawing on the capacities of development agencies, universities and municipal unions should be developed for small and medium-sized municipalities. These structures should support project readiness for financing, while documenting and scaling up cost-effective local practices among municipalities.
45. Long payback periods and preparation costs of adaptation projects may create barriers to finance. Alongside strengthening support for feasibility studies, climate risk analysis and financial modelling, it would be beneficial to assess barriers arising from borrowing legislation and borrowing limits that may restrict access to climate investments.
46. Strengthening municipalities' financial creditworthiness is critical for access to external finance. Improving capacities in asset valuation and management, financial reporting, debt management, financial planning and project preparation, while supporting specialised human resources in these areas, will enhance municipalities' readiness for financial institutions.
47. High upfront costs and long payback periods of local climate investments may limit private sector participation. Guarantees, risk-sharing and blended finance instruments that allow public and private resources to complement each other will enable cooperation models in which investment risks can be shared more evenly.
48. Financing and project support provided by İLBANK and relevant ministries, together with the contributions of the Project and Financing Unit established by the Union of Municipalities of Türkiye in 2018, represent significant institutional experience. This experience should be advanced through mechanisms supporting municipalities' direct or facilitated access to international climate finance.
49. Technical and institutional infrastructure should be developed to enable more effective use of green and sustainability bonds, carbon finance and similar alternative instruments in municipal investments alongside traditional methods. Supporting project development and finance readiness will help match different financing options with local investment needs.
50. Municipal project pipelines should be assessed in line with national climate targets, local risks and service needs. Measurable investment prioritisation mechanisms developed jointly by central and local governments will provide a basis for directing limited resources towards areas generating climate and social benefits.

COP31 Eylem Ajandası: Gençlik ve Eğitim

51. Belediyeler, gençlere doğrudan ulaşabilen yönetim birimleri olarak gençlerin yerel karar alma süreçlerine katılımında ana aktörlerdir. Kent Konseyleri bünyesindeki gençlik meclislerinin etkin kullanılması, gençlerin görüş ve beklentilerinin belediye politikalarına etkin biçimde yansıtılmasına imkân vermektedir.
52. Gençlere yönelik çalışmaların bütüncül yürütülmesi için Gençlik ve Spor Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, üniversiteler, halk eğitim merkezleri ve belediyeler arasındaki iş birliği önem taşımaktadır. Mevcut kurumsal kapasitelerin birbirini tamamlayacak şekilde kullanılması, eğitim ve katılım faaliyetlerinin yerel düzeyde yaygınlaşmasına zemin hazırlayacaktır.
53. İklim Değişikliği Başkanlığı öncülüğünde yürütülen İklim Elçileri girişimi, üniversiteler ve gençler nezdinde karşılık bulan değerli bir uygulamadır. Bu tecrübenin yerel yönetimlerle iş birliği içinde yaygınlaştırılması, gençlerin iklim politikalarının geliştirilmesi ve uygulanmasında daha etkin rol üstlenmelerine imkan sağlayacaktır.
54. Belediyelerin gençlere yönelik hizmetlerinin erişilebilirliği ve niteliğinin geliştirilmesi, merkezi ve yerel kurumlar, eğitim kuruluşları ve ilgili paydaşlar arasında düzenli koordinasyonu gerekli kılmaktadır. Kurumların program ve kaynaklarının ortak hedefler doğrultusunda değerlendirilmesi, mevcut imkânların yerelde daha etkin kullanılmasını mümkün kılacaktır.
55. Merkezi yönetim tarafından gençlere sunulan etkinlik, eğitim, program ve desteklere ilişkin bilgi ve erişimin yerel düzeyde güçlendirilmesi önemlidir. Bu kapsamda gençlerin ihtiyaç ve iletişim alışkanlıklarına uygun bilgilendirme yöntemlerine ağırlık verilmeli; belediyeler, merkezi yönetim ile gençler arasında yerel düzeyde erişimi kolaylaştıran ortaklar olarak sürece dahil edilmelidir.
56. Gençlerin iklim değişikliği farkındalığının ve iklim eylemine katılımının artırılması amacıyla sosyal medya, dijital platformlar ve yeni nesil iletişim araçlarından etkin yararlanılmalıdır. İklim değişikliğinin günlük yaşam ve gençlerin geleceği üzerindeki etkileri, gençlerin kullandığı dil ve iletişim biçimlerine uygun, erişilebilir ve etkileşimli içeriklerle aktarılmalıdır.
57. Yeşil dönüşümün ihtiyaç duyduğu insan kaynağının geliştirilmesinde yeşil becerilerin eğitim ve istihdam politikalarında önceliklendirilmesi gereklidir. Belediyelerin gençlere yönelik eğitim, staj ve istihdam programlarının ulusal mekanizmalarla desteklenmesi, yerel iklim eylemi ile gençlerin mesleki gelişimini buluşturan fırsatlar sunacaktır.
58. Gençlerin toplumsal ve çevresel çalışmalara katılımında gönüllülüğün daha sistematik ve kurumsal bir yapıya kavuşturulması faydalı olacaktır. Kamu kurumları, belediyeler ve sivil toplum arasındaki iş birliğini kolaylaştıracak ulusal bir koordinasyon mekanizması, gönüllülük imkânlarının çeşitlendirilmesine ve yerel girişimlerin yaygınlaşmasına hizmet edecektir.
59. Çevre, iklim ve sürdürülebilirlik eğitiminin okul öncesinden başlayarak tüm eğitim kademelerinde güçlendirilmesi, çevre bilincinin kalıcı davranışlara dönüşmesinin temel araçlarından biridir. Eğitim içeriklerinin yerel iklim riskleri, kentlerin deneyimleri ve uygulamalı çalışmalarla desteklenmesi, öğrencilerin yaşadıkları çevreyle bağını kuvvetlendirecektir.
60. İklim eğitiminin bilgi aktarımının ötesine taşınması için merkezi yönetim ve yerel yönetimlerle eğitim kurumlarının ortak uygulamalı programlar geliştirmesi önem taşımaktadır.

COP31 Action Agenda: Youth and Education

51. As public authorities with direct access to young people, municipalities are key actors in youth participation in local decision-making. Effective use of youth assemblies within City Councils enables young people's views and expectations to be reflected in municipal policies.
52. Cooperation among the Ministry of Youth and Sports, Ministry of National Education, universities, public education centres and municipalities is important for a holistic approach to youth programmes. Using existing institutional capacities in a complementary manner will help expand education and participation activities locally.
53. The Climate Ambassadors initiative led by the Directorate of Climate Change is a valuable practice that has gained recognition among universities and young people. Expanding this experience in cooperation with local governments will enable young people to play a more active role in developing and implementing climate policies.
54. Improving the accessibility and quality of municipal services for young people requires regular coordination among central and local institutions, educational institutions and relevant stakeholders. Aligning institutional programmes and resources with common objectives will enable more effective use of existing opportunities locally.
55. Local access to information on activities, training, programmes and support offered to young people by central government should be strengthened. Communication methods suited to young people's needs and habits should be prioritised, with municipalities involved as partners facilitating local access between central government and young people.
56. Social media, digital platforms and new-generation communication tools should be used effectively to increase youth awareness of climate change and participation in climate action. The impacts of climate change on daily life and young people's future should be communicated through accessible and interactive content suited to their language and communication habits.
57. Green skills should be prioritised in education and employment policies to develop the human resources required for the green transition. National support for municipal training, internship and employment programmes for young people will create opportunities linking local climate action with their professional development.
58. Youth volunteering in social and environmental activities should become more systematic and institutionalised. A national coordination mechanism facilitating cooperation among public institutions, municipalities and civil society will help diversify volunteering opportunities and expand local initiatives.
59. Strengthening environmental, climate and sustainability education at all levels, starting from preschool, is essential for turning environmental awareness into lasting behaviour. Supporting educational content with local climate risks, urban experiences and practical activities will strengthen students' connection with their environment.
60. To move climate education beyond knowledge transfer, central and local governments and educational institutions should develop joint practice-based programmes.

COP31 Eylem Ajandası: Yeşil Sanayileşme

61. Yeşil sanayi dönüşümünün enerji verimliliği, döngüsel ekonomi, atık yönetimi, KOBİ'lerin dönüşümü ve kentsel rekabetçilikle doğrudan ilişkisi, belediyeleri sanayinin karbonsuzlaşmasında önemli yerel ortaklar haline getirmektedir. Yerel politikalar ile sanayi dönüşümü arasındaki bağın güçlendirilmesi, dönüşümün kent ölçeğinde karşılık bulması açısından önemlidir.
62. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, KOSGEB ve TÜBİTAK tarafından yürütülen 450 milyon ABD Doları bütçeli Türkiye Yeşil Sanayi Projesi, sanayinin karbonsuzlaşması ve teknik kapasitesinin geliştirilmesi açısından değerli bir girişimdir. Bu birikimin yerel ihtiyaçlar ve belediyelerin çalışmalarıyla tamamlanması faydalı olacaktır.
63. Belediyelerin atık yönetimindeki konumu, sanayinin ikincil hammadde kullanımını geliştirecek döngüsel değer zincirleri açısından önemli imkânlar sunmaktadır. Kent madenciliği ve endüstriyel simbiyoz yaygınlaştırılmalı; ikincil hammaddelerde kalite ve izlenebilirlik standartları oluşturularak belediyeler, organize sanayi bölgeleri ve üreticiler arasındaki uzun vadeli iş birlikleri desteklenmelidir.
64. Belediye–OSB endüstriyel simbiyozunun kapsamı genişletilerek arıtılmış atıksuyun sanayide yeniden kullanımı ve atık ısının kentsel kullanımına yönelik iş birliği modelleri geliştirilmelidir. Uygun teknik ve mali teşviklerle desteklenecek bu uygulamalar, su, enerji ve diğer kaynakların yerel ölçekte döngüsel kullanımına yeni imkânlar sunacaktır.
65. Demir-çelik, çimento, alüminyum, inşaat ve ambalaj gibi sektörlerde geri kazanılmış hammadde kullanımının yaygınlaşması, ikincil hammadde piyasasının gelişmesine bağlıdır. Geri kazanılmış malzemelerin kalite ve kullanım kriterlerinin sektör bazında netleştirilmesi, sanayi kuruluşları ile yerel geri dönüşüm ekosistemi arasında daha güvenilir değer zincirleri kurulmasına zemin hazırlayacaktır.
66. Yeşil dönüşümün KOBİ'ler üzerindeki teknoloji ve yatırım gereksinimleri gözetilerek merkezi yönetim, belediyeler ve iş dünyası arasında teknik destek mekanizmaları geliştirilmelidir. Belediyelerin yerel işletmelere erişim kapasitesinden yararlanılması, ulusal dönüşüm programlarının KOBİ'lere ulaşmasında tamamlayıcı bir kanal oluşturabilir.
67. Belediyelerin önemli bir yerel alıcı olduğu dikkate alınarak kamu alımlarında yaşam döngüsü maliyeti, enerji ve kaynak verimliliği ile çevresel performans kriterlerinin etkin kullanımına yönelik kapasite geliştirilmelidir. Yeşil kamu alımları, yerel piyasalarda düşük karbonlu ürün ve hizmetlere yönelik talebi destekleyen araçlardan biri olarak değerlendirilmelidir.
68. Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizmasının sanayi yoğun kentlerin istihdamı, rekabet gücü ve yerel ekonomileri üzerindeki etkileri düzenli olarak izlenmelidir. Merkezi düzeyde geliştirilecek veri ve analiz araçlarının belediyelerin kullanımına sunulması, dönüşümden daha fazla etkilenebilecek kentler için uygun bölgesel politikaların oluşturulmasını kolaylaştıracaktır.
69. Yeşil sanayi dönüşümünün kentlerin ekonomik yapısı, istihdamı ve mekânsal gelişimi üzerindeki etkileri doğrultusunda ulusal sanayi politikaları ile bölgesel ve yerel kalkınma politikaları arasındaki bağ güçlendirilmelidir. Dönüşümden etkilenebilecek sektörler, çalışanlar ve yerel ekonomiler adil geçiş yaklaşımı içerisinde ele alınmalıdır.
70. Yeşil dönüşümün sanayi, ulaşım ve mekânsal planlama gibi farklı politika alanlarını etkilemesi, merkezi ve yerel düzeyde güçlü eşgüdümü gerekli kılmaktadır. SKuPy yaklaşımının yaygınlaştırılması, toplu ve aktif ulaşımın geliştirilmesi ve belediyelerin dâhil olduğu koordinasyon mekanizmalarının güçlendirilmesi, kentlerde bütüncül bir dönüşüm zemini oluşturacaktır.

COP31 Action Agenda: Green Industrialisation

61. The direct links between green industrial transformation and energy efficiency, circular economy, waste management, SME transformation and urban competitiveness make municipalities important local partners in industrial decarbonisation. Strengthening the link between local policies and industrial transformation is important for translating this transition to the urban level.
62. The USD 450 million Türkiye Green Industry Project, implemented by the Ministry of Industry and Technology, KOSGEB and TÜBİTAK, is a valuable initiative for industrial decarbonisation and technical capacity development. Complementing this experience with local needs and municipal efforts would be beneficial.
63. Municipalities' role in waste management offers significant opportunities for circular value chains that increase industrial use of secondary raw materials. Urban mining and industrial symbiosis should be expanded; quality and traceability standards for secondary raw materials should be established, and long-term cooperation among municipalities, organised industrial zones and producers should be supported.
64. Municipal–OIZ industrial symbiosis should be expanded through cooperation models for reusing treated wastewater in industry and utilising waste heat in urban areas. Supported by appropriate technical and financial incentives, these practices will create new opportunities for the circular use of water, energy and other resources locally.
65. Expanding the use of recovered raw materials in sectors such as iron and steel, cement, aluminium, construction and packaging depends on developing the secondary raw materials market. Clarifying sector-specific quality and usage criteria for recovered materials will support more reliable value chains between industrial enterprises and local recycling ecosystems.
66. Considering the technology and investment needs of SMEs in the green transition, technical support mechanisms should be developed among central government, municipalities and the business community. Using municipalities' capacity to reach local businesses can provide a complementary channel for national transition programmes to reach SMEs.
67. Given municipalities' role as major local purchasers, capacity should be developed for effective use of life-cycle costing, energy and resource efficiency, and environmental performance criteria in public procurement. Green public procurement should be considered a tool for supporting demand for low-carbon products and services in local markets.
68. The impacts of the Carbon Border Adjustment Mechanism on employment, competitiveness and local economies in industrial cities should be regularly monitored. Providing municipalities with nationally developed data and analytical tools will facilitate appropriate regional policies for cities more exposed to the transition.
69. Given the impacts of green industrial transformation on cities' economic structures, employment and spatial development, links between national industrial policies and regional and local development policies should be strengthened. Sectors, workers and local economies potentially affected by the transition should be addressed within a just transition approach.
70. As the green transition affects different policy areas, including industry, transport and spatial planning, strong coordination at central and local levels is necessary. Expanding the SUMP approach, developing public and active transport, and strengthening coordination mechanisms involving municipalities will provide a basis for holistic urban transformation.

COP31 Eylem Ajandası: Temiz Enerji Dönüşümü

71. AB tarafından finanse edilen EU4 Energy – Enerji Dönüşümü Projesi ile Dünya Bankası finansmanı ile Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ve İLBANK tarafından yürütülen KAYEP, belediyelerin enerji dönüşümü kapasitesinin geliştirilmesi ve yenilenebilir enerji yatırımlarının desteklenmesi bakımından önemli bir kurumsal ve finansal birikim oluşturmıştır.
72. Jeotermal Kaynaklı Belediyeler Birliği'nin Enerji Kentleri Birliği adını alarak faaliyet alanını yenilenebilir enerji kaynaklarını kapsayacak biçimde genişletmesi, belediyeler arası bilgi ve deneyim paylaşımı için önemli bir imkân sunmaktadır. Enerji Kentleri Birliği'nin yerel enerji dönüşümündeki koordinasyon rolünün geliştirilmesi faydalı olacaktır.
73. Belediyelerin yenilenebilir enerji yatırımlarının yaygınlaştırılabilmesi için ulusal mevzuatın açık, öngörülebilir ve istikrarlı bir çerçeve sunması önem taşımaktadır. Mevzuat değişikliklerinde yerel uygulama ihtiyaçlarının gözetilmesi ve belediyelerle düzenli istişare mekanizmalarının işletilmesi, yatırımların planlanabilirliğini güçlendirecektir.
74. Yenilenebilir enerji yatırımlarında izin, onay ve uygulama süreçlerinin kolaylaştırılması; merkezi yönetim, belediyeler ve enerji sektörü arasındaki süreçlerin sadeleşmesi gerekmektedir. Şebekeye erişim ve kapasite tahsisinde karşılaşılan güçlüklerin azaltılması, özellikle atıktan enerji ve biyogaz tesislerinin hayata geçirilmesinin önünü açacaktır.
75. Yerel enerji ve iklim planlamasının güvenilir verilere dayanması için elektrik ve doğal gaz tüketim verileri uygun mekânsal ayrıntıda, standartlaştırılmış ve veri güvenliği gözetilerek kurumlar arasında paylaşılmalıdır.
76. Mevcut belediye enerji altyapısının dijitalleştirilmesi, otomasyon sistemlerinin geliştirilmesi ve enerji tüketiminin gerçek zamanlı izlenmesi desteklenmelidir. Elde edilen verilerin yatırım kararlarında kullanılması, enerji performansının ölçülmesini kolaylaştırırken mevcut altyapının daha verimli yönetilebilmesi için güçlü bir karar destek zemini oluşturacaktır.
77. Yenilenebilir enerji yatırımlarının yüksek başlangıç maliyetleri dikkate alınarak belediyelerin ulusal ve uluslararası finansman kaynaklarına erişimi kolaylaştırılmalıdır. Farklı mali kapasite ve yatırım ölçeklerine uygun finansman araçlarının geliştirilmesi, özellikle küçük ve orta ölçekli belediyelerin enerji dönüşümüne daha etkin katılımına imkân verecektir.
78. Belediye bina ve tesislerinde enerji tüketiminin azaltılması ve enerji performansının iyileştirilmesi için ilgili bakanlıklar ile yerel yönetimler arasında ulusal iş birliği ve uygulama modelleri geliştirilmelidir. Sürecin kurumsallaşması amacıyla belediyelerde enerji ve varlık yönetiminden sorumlu uzman kadroların ihdası değerlendirilmelidir.
79. Enerji kooperatifleri, çatı GES ve mahsuplaşma modellerinden daha etkin yararlanılabilmesi için düzenleyici çerçeve geliştirilmelidir. Belediyelerin farklı tüketim noktaları arasında mahsuplaşma imkânlarının genişletilmesi ve enerji kooperatiflerindeki rollerinin netleştirilmesi, yerel enerji üretimi ve tüketimi arasında daha işlevsel modeller kurulmasına yardımcı olacaktır.
80. Ulusal enerji politikaları ile yerel enerji dönüşümü uygulamaları arasındaki eşgüdümün güçlendirilmesi için merkezi yönetim, belediyeler ve ilgili kurumları buluşturan çok aktörlü ve çok ölçekli bir yönetim mekanizması geliştirilmelidir.

COP31 Action Agenda: Clean Energy Transition

71. The EU-funded EU4 Energy – Energy Transition Project and KAYEP, financed by the World Bank and implemented by the Ministry of Environment, Urbanization and Climate Change and İLBANK, have created significant institutional and financial experience in developing municipal energy transition capacity and supporting renewable energy investments.
72. The transformation of the Geothermal Resources Municipalities Union into the Energy Cities Union, expanding its scope to renewable energy sources, provides an important opportunity for knowledge and experience sharing among municipalities. Strengthening the Union's coordination role in local energy transition would be beneficial.
73. A clear, predictable and stable national regulatory framework is important for expanding municipal renewable energy investments. Considering local implementation needs in regulatory changes and maintaining regular consultation mechanisms with municipalities will improve investment planning.
74. Permit, approval and implementation procedures for renewable energy investments should be facilitated, and processes among central government, municipalities and the energy sector should be simplified. Reducing barriers to grid access and capacity allocation will particularly support the development of waste-to-energy and biogas facilities.
75. For reliable local energy and climate planning, electricity and natural gas consumption data should be shared among institutions at appropriate spatial detail, in standardised formats and with due regard to data security.
76. Digitalisation of existing municipal energy infrastructure, development of automation systems and real-time monitoring of energy consumption should be supported. Using this data in investment decisions will facilitate energy performance measurement and provide a strong basis for more efficient infrastructure management.
77. Given the high upfront costs of renewable energy investments, municipalities' access to national and international financing should be facilitated. Financing instruments suited to different financial capacities and investment scales will enable small and medium-sized municipalities in particular to participate more effectively in the energy transition.
78. National cooperation and implementation models should be developed between relevant ministries and local governments to reduce energy consumption and improve energy performance in municipal buildings and facilities. Establishing specialised municipal positions responsible for energy and asset management should be considered to institutionalise this process.
79. The regulatory framework should be improved to enable more effective use of energy cooperatives, rooftop solar PV and netting models. Expanding netting opportunities across different municipal consumption points and clarifying municipalities' roles in energy cooperatives will support more functional models linking local energy production and consumption.
80. A multi-actor and multi-level governance mechanism bringing together central government, municipalities and relevant institutions should be developed to strengthen coordination between national energy policies and local energy transition.

COP31 Eylem Ajandası: Rio Sinerjisi

81. Belediyeler; yangın risklerinin azaltılması, acil durum planlaması, itfaiye ve kurtarma hizmetlerinin yürütülmesi ile ekip ve donanımın hazır tutulmasında öncü sorumluluklar üstlenmektedir. Toplumun bilinçlendirilmesi ve yerel hazırlık kapasitesinin geliştirilmesi de belediyelerin yangınlara karşı kentsel dirençliliği güçlendirmedeki temel sorumlulukları arasında yer almaktadır.
82. Ülkemizde yaşanan orman yangınları, merkezi kurumlar ile belediyelerin güçlü müdahale kapasitesinin yanında kurumlar arası koordinasyonun önemini ortaya koymuştur. Karar alma ve kaynak tahsisi süreçlerinde yerel kapasitenin etkin kullanılması; AFAD, OGM ve belediyeler arasındaki iş birliğinin daha sistematik bir yapıya kavuşturulması önem taşımaktadır.
83. Orman yangınlarında müdahale kapasitesinin bütüncül biçimde kullanılabilmesi için belediye itfaiyeleri ile ilgili merkezi kurumlar arasında ortak komuta, koordinasyon ve tatbikat mekanizmaları pekiştirilmelidir. Yangın izleme verilerinin ilgili kurumlar, sivil toplum ve gönüllü ağlarıyla uygun standartlarda paylaşılması, sahadaki eşgüdümü daha işlevsel hale getirecektir.
84. Belediyeler, ağaçlandırma ve bitkilendirme çalışmalarıyla kentsel karbon yutak alanlarının geliştirilmesine katkı sunmaktadır. Bu çalışmaların karbon tutma kapasitesi, toprakların korunması, kentsel ısı etkisinin azaltılması ve ekosistem bütünlüğü gözetilerek planlanması, doğa temelli çözümlerin yerel iklim politikalarındaki yerini güçlendirecektir.
85. Karbon yutak alanlarının genişletilmesi amacıyla kamu arazilerindeki uygun alanların belediyelerin ağaçlandırma ve bitkilendirme çalışmalarına tahsisi kolaylaştırılmalıdır. Merkezi yönetim ve yerel yönetimler arasında arazi tahsisi, projelendirme, uygulama ve bakım süreçlerini kapsayan iş birliği modelleri çeşitlendirilmelidir.
86. Belediyeler; park ve yeşil alanlardan su havzalarına kadar farklı ölçeklerde biyolojik çeşitliliğin korunmasına ve ekosistemlerin iyileştirilmesine katkıda bulunmaktadır. Ekolojik koridorlar, yeşil-mavi altyapı ve doğa temelli restorasyon uygulamalarının kentsel planlamayla bütünleştirilmesi, parçalanmış doğal alanlar arasındaki ekolojik bağlantıların korunmasına yardımcı olacaktır.
87. Biyolojik çeşitliliğe yönelik uygulamaların sürekliliği için uzun dönemli bakım, ekolojik izleme ve yönetim ihtiyaçlarının proje başlangıcından itibaren dikkate alınması gereklidir. Yeni yeşil alanların oluşturulmasının yanı sıra, mevcut ekosistemlerin korunmasına da öncelik verilmesi bütüncül bir yaklaşım sağlayacaktır.
88. Belediyelerin biyolojik çeşitliliğin korunmasına ilişkin görev ve yetkilerinin mevzuatta açık biçimde tanımlanması, uygun kamu arazilerine erişimlerini de kolaylaştıracaktır.
89. Bilim temelli yerel uygulamalar için ulusal biyolojik çeşitlilik veri sistemleri ile belediyelerin CBS altyapıları arasında düzenli veri paylaşımı tesis edilmelidir. Ortak ve güncel verilerin kullanılabilir hale gelmesi; ekolojik değerlerin mekânsal planlamaya aktarılmasını, değişimlerin izlenmesini ve müdahale alanlarının doğru belirlenmesini kolaylaştıracaktır.
90. Biyolojik çeşitlilik ve ekosistem restorasyonuna yönelik belediyelere uygun finansman mekanizmaları, ilk yatırımın yanı sıra uzun vadeli bakım ve ekolojik izlemeyi de kapsamalıdır. Karbon yutak alanlarının ölçülebilir ve doğrulanabilir iklim faydalarının uygun karbon finansmanı araçlarıyla ilişkilendirilmesine yönelik imkânların geliştirilmesi de değerlendirilmelidir.

COP31 Action Agenda: Rio Synergy

81. Municipalities have leading responsibilities in reducing fire risks, emergency planning, delivering firefighting and rescue services, and maintaining operational readiness of teams and equipment. Raising public awareness and strengthening local preparedness are also among municipalities' key responsibilities in enhancing urban resilience to fires.
82. Forest fires experienced in Türkiye have demonstrated the importance of inter-institutional coordination alongside the strong response capacity of central institutions and municipalities. Effective use of local capacity in decision-making and resource allocation, and more systematic cooperation among AFAD, OGM and municipalities, are important.
83. Joint command, coordination and exercise mechanisms between municipal fire departments and relevant central institutions should be strengthened to ensure an integrated response to forest fires. Sharing fire monitoring data with relevant institutions, civil society and volunteer networks under appropriate standards will improve coordination on the ground.
84. Municipalities contribute to developing urban carbon sinks through afforestation and planting. Planning these activities with consideration for carbon sequestration capacity, soil protection, urban heat reduction and ecosystem integrity will strengthen the role of nature-based solutions in local climate policies.
85. The allocation of suitable public land for municipal afforestation and planting should be streamlined to expand carbon sinks. Cooperation models between central and local governments covering land allocation, project design, implementation and maintenance should be diversified.
86. Municipalities contribute to biodiversity conservation and ecosystem improvement at different scales, from parks and green spaces to water basins. Integrating ecological corridors, green-blue infrastructure and nature-based restoration into urban planning will help preserve ecological connections between fragmented natural areas.
87. Long-term maintenance, ecological monitoring and management needs should be considered from the outset to ensure continuity of biodiversity initiatives. In addition to creating new green spaces, prioritising the protection of existing ecosystems will provide a more integrated approach.
88. Clearly defining municipalities' duties and powers regarding biodiversity conservation in legislation will also facilitate their access to suitable public land.
89. Regular data sharing should be established between national biodiversity data systems and municipal GIS infrastructure to support science-based local action. Access to shared and up-to-date data will support the integration of ecological values into spatial planning, monitoring of changes and accurate identification of intervention areas.
90. Financing mechanisms for municipal biodiversity and ecosystem restoration should cover long-term maintenance and ecological monitoring alongside initial investment. Opportunities to link the measurable and verifiable climate benefits of carbon sinks with appropriate carbon finance instruments should also be considered.

COP31 Eylem Ajandası: Dinamik ve Dayanıklı Sağlık Sistemleri

91. Belediyeler; çevre sağlığı, temiz su, sanitasyon, atık yönetimi, sağlıklı ulaşım, erişilebilir yeşil alanlar, koruyucu sağlık ve sosyal hizmetler aracılığıyla kent sağlığının korunmasında tamamlayıcı bir role sahiptir. İklim değişikliğinin sağlık üzerindeki etkileri, bu hizmetlerin kentsel dirençlilik politikalarıyla birlikte ele alınmasını gerekli kılmaktadır.
92. Yeşil alan, temiz hava, fiziksel aktivite, güvenli yürüme ve bisiklet olanakları ve kamusal alanlar sağlıklı kent yaklaşımının önemli bileşenlerindendir. Çevre ve hayvan sağlığının yanı sıra aşırı sıcaklar, hava kirliliği, taşkınlar ve diğer iklim kaynaklı riskler kentsel planlama süreçlerinde gözetilmelidir.
93. Türkiye’de 1993 yılından bu yana sürdürülen Dünya Sağlık Örgütü Sağlıklı Şehirler çalışmaları ile 2005 yılında kurulan Sağlıklı Kentler Birliği, önemli bir kurumsal birikim oluşturmuştur. İyi uygulamaların yaygınlaştırılması ve Türkiye’nin Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağı’ndaki etkinliğinin güçlendirilmesi bu birikimi ileri taşıyacaktır.
94. Sağlık Bakanlığının sağlık hizmetlerindeki temel rolü korunurken, belediyelerin özellikle koruyucu sağlık ve sosyal destek alanlarındaki tamamlayıcı görevlerinin açık bir çerçeveye kavuşturulması faydalı olacaktır. Merkezi ve yerel düzeyde geliştirilecek koordinasyon mekanizmaları, kurumsal kapasitelerin birbirini tamamlayacak biçimde kullanılmasına zemin hazırlayacaktır.
95. Aktif yaşlanmanın desteklenmesi için yaşlı bireylerin sosyal, kültürel ve fiziksel yaşama katılımını kolaylaştıran yerel hizmetlerin yaygınlaştırılması önem taşımaktadır. Merkezi yönetim ile belediyeler arasında geliştirilecek ortak politika ve uygulama modelleri, yaşlanan nüfusun ihtiyaçlarının yerel hizmet planlamasına yansıtılmasına imkân verecektir.
96. Aile Sağlığı Merkezleri başta olmak üzere yerel sağlık altyapısının geliştirilmesinde belediyelerin yapım, tefrişat, bakım ve lojistik kapasitesinden yararlanılabilir. İl Sağlık Müdürlükleri ile belediyeler arasındaki karşılıklı destek mekanizmalarının güçlendirilmesi, mevcut kaynakların etkin kullanılmasına katkı sağlayacaktır.
97. Hijyen, hastalıklardan korunma, aşılama ve sağlıklı yaşam konularında farkındalık çalışmalarında belediyelerin topluma doğrudan erişim kapasitesinden yararlanılması önemlidir. İlgili il müdürlükleriyle koordinasyonun, kurumsal desteğin ve bilgi paylaşımının geliştirilmesi, ulusal sağlık mesajlarının yerel kanallar üzerinden ulaştırılmasını kolaylaştıracaktır.
98. Belediyelerin kent sağlık profilleri ve sağlık göstergeleri oluşturma, izleme ve değerlendirme kapasitesi geliştirilmelidir. Kurumlar arası veri paylaşımı ve ortak izleme platformları; sağlık politikalarının kanıta dayalı şekillenmesine, kentler arasındaki farklılıkların görünür hale gelmesine ve öncelikli müdahale alanlarının belirlenmesine temel sunacaktır.
99. Kent sağlık profillerinde ısı, hava kalitesi, yeşil alanlara erişim, taşkın riski gibi iklim ve çevre göstergelerine yer verilmelidir. Sağlık, çevre ve iklim verilerinin birlikte değerlendirilmesi, iklim değişikliğinin nüfus grupları üzerindeki etkilerinin izlenmesine ve yerel önceliklerin belirlenmesine yardımcı olacaktır.
100. İklim dirençli kentlerin geliştirilmesi, sağlık politikaları ile kentsel planlama, çevre yönetimi ve sosyal politikalar arasında güçlü bir bağ kurulmasını gerektirmektedir.

COP31 Action Agenda: Dynamic and Resilient Health Systems

91. Municipalities play a complementary role in protecting urban health through environmental health, clean water, sanitation, waste management, healthy transport, accessible green spaces, preventive health and social services. The health impacts of climate change require these services to be addressed together with urban resilience policies.
92. Green spaces, clean air, physical activity, safe walking and cycling opportunities, and public spaces are important components of healthy cities. Alongside environmental and animal health, extreme heat, air pollution, floods and other climate-related risks should be considered in urban planning.
93. The World Health Organization Healthy Cities activities implemented in Türkiye since 1993 and the Healthy Cities Union established in 2005 have created significant institutional experience. Scaling up good practices and strengthening Türkiye’s engagement in the European Healthy Cities Network will advance this experience.
94. While maintaining the Ministry of Health’s primary role in healthcare, it would be beneficial to clearly define municipalities’ complementary responsibilities, particularly in preventive health and social support. Coordination mechanisms at central and local levels will enable institutional capacities to be used in a complementary manner.
95. To support active ageing, local services facilitating older people’s participation in social, cultural and physical life should be expanded. Joint policy and implementation models between central government and municipalities will enable the needs of an ageing population to be reflected in local service planning.
96. Municipalities’ construction, furnishing, maintenance and logistics capacities can support the development of local health infrastructure, particularly Family Health Centres. Strengthening mutual support mechanisms between Provincial Health Directorates and municipalities will contribute to the effective use of existing resources.
97. Municipalities’ direct access to communities should be utilised for awareness activities on hygiene, disease prevention, vaccination and healthy lifestyles. Stronger coordination, institutional support and information sharing with relevant provincial directorates will facilitate the delivery of national health messages through local channels.
98. Municipal capacity to develop, monitor and evaluate urban health profiles and indicators should be strengthened. Inter-institutional data sharing and joint monitoring platforms will support evidence-based health policies, reveal disparities among cities and help identify priority areas for intervention.
99. Urban health profiles should include climate and environmental indicators such as heat, air quality, access to green spaces and flood risk. Joint assessment of health, environmental and climate data will help monitor climate impacts on population groups and identify local priorities.
100. Developing climate-resilient cities requires strong links between health policies and urban planning, environmental management and social policies.

Metodoloji

Türkiye Yerel Yönetimleri COP31 Pozisyon Belgesi, Türkiye'deki yerel yönetimlerin iklim değişikliği alanındaki önceliklerini, uygulama deneyimlerini ve politika beklentilerini değerlendirmek amacıyla aşamalı ve katılımcı bir yöntemle hazırlanmıştır. Çalışmanın metodolojik çerçevesi Temmuz 2026 başında Kent Araştırmaları Enstitüsü tarafından, Çalışma Koordinatörü liderliğinde oluşturulmuştur.

Çalışmanın ilk aşamasında iklim değişikliği, yerel yönetimler ve kent politikaları alanındaki ulusal literatür ile temel politika belgeleri incelenmiştir. Ardından belgenin tematik yapısı, COP31 Başkanı Sayın Murat Kurum tarafından Haziran 2026'da Bonn İklim Değişikliği Konferansı kapsamında açıklanan COP31 Eylem Ajandası'nın 10 öncelikli temasıyla uyumlaştırılmıştır. Literatür ve doküman incelemesinden elde edilen bulgular doğrultusunda Pozisyon Belgesi'nin tematik kapsamı ve ilk taslağı hazırlanmıştır.

Katılımcı sürecin oluşturulması amacıyla 27 Temmuz 2026 tarihinde Akademik Danışma Kurulu ve Belediye Odak Grubu için açık çağrı yayımlanmıştır. Sosyal medya kanalları üzerinden duyurulan çağrıya 200'ün üzerinde başvuru alınmıştır. Başvurular; çalışma alanıyla ilgililik, uzmanlık ve deneyimin yanı sıra coğrafi ve kurumsal çeşitlilik gözetilerek değerlendirilmiştir.

Değerlendirme sonucunda 39 katılımcının yer aldığı Akademik Danışma Kurulu oluşturulmuştur. Kurul; 8 profesör, 10 doçent, 20 doktor ve 1 uzman katılımcıdan oluşmuş; Türkiye'nin 12 İBBS Düzey 1 bölgesinin 11'inden temsil sağlanmıştır.

Belediye Odak Grubu ise 16 katılımcıdan oluşturulmuş ve 6 farklı İBBS Düzey 1 bölgesinden yerel yönetim temsilcilerini bir araya getirmiştir. Grubun oluşturulmasında büyükşehir belediyesi, büyükşehir ilçe belediyesi, il belediyesi ve ilçe belediyesi olmak üzere dört farklı belediye türünün temsili sağlanmıştır. Katılımcılar görev düzeyleri bakımından orta düzey yöneticiler, uzman/teknik personel ve idari personelden oluşmuş; böylece farklı kurumsal görev ve uygulama deneyimlerinin sürece yansıtılması sağlanmıştır.

Danışma süreci iki aşamalı olarak yürütülmüştür. İlk aşamada taslak belge Akademik Danışma Kurulunun bilimsel değerlendirmesine sunulmuş; önerilerin güvenilir ve referanslandırılabilir kaynaklar, güncel veriler ve Türkiye'ye ilişkin çalışmalarla desteklenmesi esas alınmıştır. Akademik katkılar doğrultusunda güncellenen taslak, ikinci aşamada Belediye Odak Grubuna iletilerek yerel yönetimlerin uygulama deneyimleri, ihtiyaçları ve politika önerileri bakımından değerlendirilmiştir. Her iki danışma sürecinden elde edilen katkıların incelenmesi ve metne işlenmesinin ardından Pozisyon Belgesi nihai hale getirilmiştir.

Methodology

The COP31: Position Paper of Turkish Local Authorities was prepared through a phased and participatory methodology to assess the priorities, implementation experiences and policy expectations of local governments in Türkiye regarding climate change. The methodological framework was developed by the Institute of Urban Studies in early July 2026 under the leadership of the Study Coordinator.

In the first phase, national literature and key policy documents on climate change, local governments and urban policies were reviewed. The thematic structure of the document was then aligned with the 10 priority themes of the COP31 Action Agenda announced by COP31 President Murat Kurum at the Bonn Climate Change Conference in June 2026. Based on the findings of the literature and document review, the thematic scope and first draft of the Position Paper were prepared.

To establish the participatory process, an open call for the Academic Advisory Board and Municipal Focus Group was launched on 27 July 2026. More than 200 applications were received through the call announced via social media channels. Applications were assessed based on relevance to the study area, expertise and experience, as well as geographical and institutional diversity.

Following the assessment, an Academic Advisory Board of 39 participants was established. The Board comprised 8 professors, 10 associate professors, 20 doctorate holders and 1 expert participant, with representation from 11 of Türkiye's 12 NUTS 1 regions.

The Municipal Focus Group comprised 16 participants and brought together local government representatives from 6 different NUTS 1 regions. Four different types of municipalities were represented: metropolitan municipalities, metropolitan district municipalities, provincial municipalities and district municipalities. In terms of position levels, participants included mid-level managers, expert/technical staff and administrative staff, thereby ensuring that different institutional roles and implementation experiences were reflected in the process.

The consultation process was conducted in two stages. In the first stage, the draft document was submitted to the Academic Advisory Board for scientific review, with recommendations expected to be supported by reliable and citable sources, up-to-date data and studies relating to Türkiye. The draft, revised in line with academic contributions, was then submitted to the Municipal Focus Group in the second stage for assessment in terms of local governments' implementation experiences, needs and policy recommendations. Following the review and incorporation of contributions from both consultation processes, the Position Paper was finalised.

Akademik Danışma Kurulu / Academic Advisory Board

Önemli Not: Aşağıda yer alan Akademi Danışma Kurulu üyeleri, raporun hazırlanma sürecine akademik uzmanlıkları, görüşleri ve yönlendirmeleriyle katkı sağlamıştır. İsimlerinin bu raporda yer alması, raporda sunulan bulgu, değerlendirme veya önerileri bütünüyle onayladıkları ya da bağlı bulundukları kurumların resmî görüşlerini temsil ettikleri anlamına gelmemektedir.

Important Note: The individuals listed below contributed to the preparation of this report as members of the Academic Advisory Board, providing their academic expertise, comments, and guidance throughout the process. Their inclusion does not imply full endorsement of findings, assessments, or recommendations presented in the report, nor does it represent the official position of the institutions with which they are affiliated.

Prof. Dr. Ayşe Özcan Buckley (Giresun Üniversitesi)
 Prof. Dr. Ece Ümmü Deveci (Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi)
 Prof. Dr. Emine Didem Evci Kiraz (Aydın Adnan Menderes Üniversitesi)
 Prof. Dr. Erkan Polat (Süleyman Demirel Üniversitesi)
 Prof. Dr. Serpil Savcı (Yozgat Bozok Üniversitesi)
 Prof. Dr. Süleyman Toy (Atatürk Üniversitesi)
 Prof. Dr. Şebnem Hoşkara (Beykoz Üniversitesi)
 Prof. Dr. Zeynep Eren (Atatürk Üniversitesi)
 Doç. Dr. Ebru Tekin Bilbil (Özyeğin Üniversitesi)
 Doç. Dr. Elif Aykın Dinçer (Akdeniz Üniversitesi)
 Doç. Dr. Emine Serap Kurt (Trakya Üniversitesi)
 Doç. Dr. Eray Aktepe (Kastamonu Üniversitesi)
 Doç. Dr. Fatma Taşdemir (Sinop Üniversitesi)
 Doç. Dr. Gamze Mercan (Hacettepe Üniversitesi)
 Doç. Dr. Hakan Cavlak (Ardahan Üniversitesi)
 Doç. Dr. Hicran Hamza Çelikyay (Düzce Üniversitesi)
 Doç. Dr. Nusret Demir (Akdeniz Üniversitesi)
 Doç. Dr. Özlem Sert (Hacettepe Üniversitesi)
 Dr. Adnan Tetikol (Bağımsız Araştırmacı)
 Dr. Beyhan İpekyüz (Dicle Üniversitesi)
 Dr. Bura Sabiha Kelek (İstanbul Medipol Üniversitesi)
 Dr. Ceren Altuntaş (Bağımsız Araştırmacı)
 Dr. Çağla Ercanlı (İzmir Konak Meslek Yüksekokulu)
 Dr. Dilşad Taşkın Kuveloğlu (Bağımsız Araştırmacı)
 Dr. Farah Gönül Aydın (Ankara Üniversitesi)
 Dr. Fatma Nalbant (Artvin Çoruh Üniversitesi)
 Dr. Galip Emre Yıldırım (École Normale Supérieure Paris-Saclay)
 Dr. Hatice Ay (Bartın Üniversitesi)
 Dr. Hülya Küçük Bayraktar (Kafkas Üniversitesi)
 Dr. İbrahim Agah Taştemir (İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi)

Dr. Kivılcım Özge Yılmaz (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı)
 Dr. Kübra Yüksel (Düzce Üniversitesi)
 Dr. Melek Özlem Ayas Cin (İstanbul Beykent Üniversitesi)
 Dr. Muratcan Işıldak (Uluslararası Balkan Üniversitesi)
 Dr. Müslüm Yıldız (Bağımsız Araştırmacı)
 Dr. Seda Öztekin (Yaşar Üniversitesi)
 Dr. Veli Ercan Çetintürk (Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi)
 Dr. Zehra Güngördü (Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi)
 Funda Erkal (Kapadokya Üniversitesi)

Belediye Odak Grubu / Municipal Focus Group

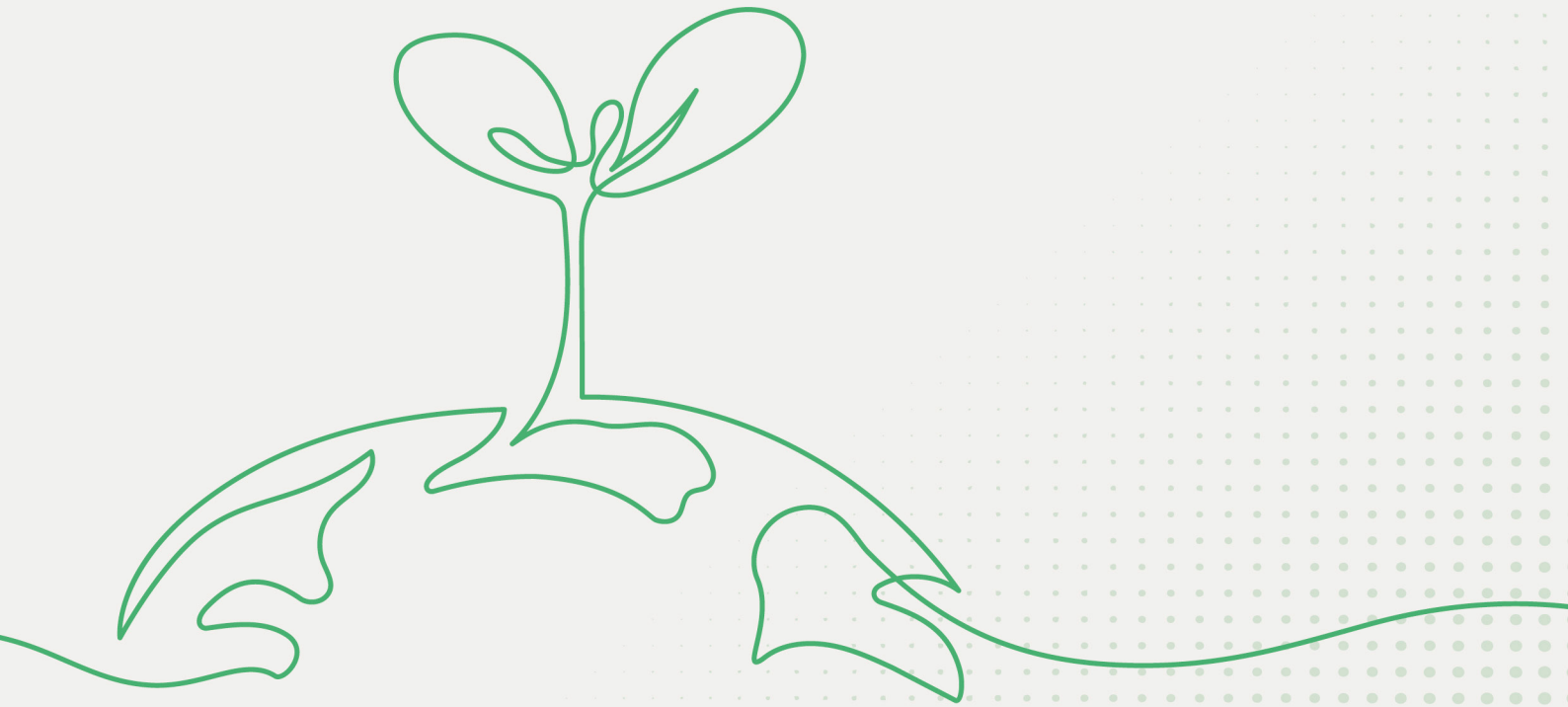
Önemli Not: Aşağıda yer alan Belediye Odak Grubu üyeleri, raporun hazırlanma sürecine mesleki bilgi, saha deneyimi ve kişisel tecrübeleri doğrultusunda katkı sağlamıştır. Katılımları, raporda sunulan bulgu, değerlendirme veya önerileri bütünüyle onayladıkları ya da görev yaptıkları belediyelerin resmî görüşlerini temsil ettikleri anlamına gelmemektedir. Katılımcıların kurumsal aidiyetlerinden ziyade kişisel deneyim ve katkılarının öne çıkarılması amacıyla, aşağıda yalnızca isimlerine ve katılım sağladıkları İBBS 1 bölgelerine yer verilmiştir.

Important Note: The individuals listed below contributed to the preparation of this report as members of the Municipal Focus Group, drawing on their professional knowledge, field experience, and personal expertise. Their participation does not imply full endorsement of findings, assessments, or recommendations presented in the report, nor does it represent the official position of the municipalities with which they are affiliated. To emphasize their individual experience and contributions rather than their institutional affiliations, only their names and the NUTS 1 regions from which they participated are indicated below.

Abdurrahim Tanşu (TR7)
 Alim Çiğdem (TR8)
 Ceyda Kazancıoğlu (TR8)
 Eyüp Akbaş (TR3)
 Fuat Özcan (TR5)
 Gökçe Ayman (TR3)
 Gülşah Doğan (TR6)
 H. Enes Öncel (TR1)
 Muzaffer Bozan (TR5)
 Mustafa Digilli (TR5)
 Mücevher Elmas (TR3)
 Özgür Özsüer (TR1)
 Serhat Konuşul (TR5)
 Sevi Bodur (TR3)
 Sircemal Dinçer (TR3)
 Zeynep Avcı (TR3)

Yararlanılan Kaynaklar / References Consulted

Avrupa Birliği (2023), Sınırdı Karbon Düzenleme Mekanizmasının Tesisine İlişkin (AB) 2023/956 Sayılı Tüzük ● Baş, C. (2026), Voluntary Subnational Review of Türkiye (VSR Türkiye) ● Bayboz, A. S. (2025), Afet Yönetiminde Yerel Yönetimlerin Rolü: Manavgat ve Victoria Orman Yangınları Üzerine Karşılaştırmalı Bir İnceleme ● Bayraktar, M. & Üzümoğlu, T. (2023), Türkiye Bina Sektörü Karbonsuzlaşma Yol Haritası ● Bozacıoğlu, S. Ş. (Ed.) (2023), Yerel Yönetimler, Gıda Güvencesi ve Kentsel Tarım: Küresel ve Ulusal Seçenekler ● Brand, C. et al. (2021), The Climate Change Mitigation Effects of Daily Active Travel in Cities ● Chatry, I. et al. (2025), Mobilising Sustainable Finance for Regions and Cities ● De Dear, R. J. & Brager, G. S. (2002), Thermal Comfort in Naturally Ventilated Buildings: Revisions to ASHRAE Standard 55 ● Duman, A. M. (2025), Sağlıkta Yerel Yönetimlerin Rolü Ne Olmalıdır? ● Erdem, A. (2024), Deniz ve Kıyı Ekosistemleri Bağlamında Büyükşehir Belediyelerinin Yönetmel Strateji Boşluğu Üzerine Bir Değerlendirme ● European Commission (2019), EU Green Public Procurement Criteria for Food, Catering Services and Vending Machines ● European Commission (2024), Food Use and Waste Hierarchy ● European Commission (2026), Guidelines for Developing and Implementing a Sustainable Urban Mobility Plan ● European Commission (ty.), Designing a Circular Economy Hub in Riga ● European Commission (ty.), Velenje – Transforming Waste to Worth ● FAO (2025), Countdown to 2030: How Cities and Local Governments Are Driving Action to Reduce Food Loss and Waste ● FAO (2025), Food Waste Reduction: Local Level Selected Interventions ● FAO (ty.), Urban and Peri-Urban Forestry ● Hensen, J. L. & Lamberts, R. (2012), Building Performance Simulation for Design and Operation ● International Energy Agency (2026), Global EV Outlook 2026 ● IPCC (2022), Climate Change 2022: Impacts, Adaptation and Vulnerability ● IPCC (2022), Climate Change 2022: Mitigation of Climate Change ● IPCC (2022), What Is Climate Resilient Development and How Do We Pursue It? ● IUCN (2020), IUCN Global Standard for Nature-Based Solutions ● Kadioğlu, M. (2026), Afetlere Dirençli Kentler: Yerel Yönetimler İçin Afet Politikaları ● Kahraman, A. C. & Özkul, M. (2024), Sıfır Atık Yönetiminde Karşılaşılan Güçlükler ve Sürdürülebilir Çözümler Raporu ● Kahraman, S. & Polat, E. (2019), Meteorolojik Kaynaklı Afetlere Karşı Bir Meydan Okuma: Dirençli Planlama ● Kahraman, S. & Polat, E. (2021), Afet Yönetim Döngüsündeki Ana Terimler ● Kavut, S. (2025), İklim Değişikliğinin Türkiye’de Belediyelerin Kurumsal Yapıları Üzerindeki Etkileri ● Kazancı, G. & Tezer, A. (2021), İklim Değişikliğine Uyumda Mekânsal Planlama ve Akıllı Yönetişim Çerçevesinde Türkiye ● Liu, Y., Wells, V. K. & Kapetanaki, A. B. (2026), Understanding Out-of-Home Plate Waste: A Systematic Review and Future Research Agenda ● Lwasa, S. et al. (2022), Urban Systems and Other Settlements ● Marmara Belediyeler Birliği (2013), Derdimiz, Değrimiz, Denizimiz: Marmara ● Marmara Belediyeler Birliği (2026), Marmara Urban Forum 2025 (MARUF25) Raporu ● OECD (2015), OECD Principles on Water Governance ● Pan, Y. et al. (2023), Building Energy Simulation and Its Application for Building Performance Optimization: A Review of Methods, Tools, and Case Studies ● Papadopoulos, A. et al. (2014), On the Association Between Synoptic Circulation and Wildfires in the Eastern Mediterranean ● Partigöç, N. S. & Soğancı, S. (2019), Küresel İklim Değişikliğinin Kaçınılmaz Sonucu: Kuraklık ● Resmi Gazete (2026), Yerel İklim Değişikliği Eylem Planları ile İl İklim Değişikliği Koordinasyon Kurulları Hakkında Yönetmelik ● Rodríguez-Pose, A. & Vidal-Bover, M. (2024), Unfunded Mandates and the Economic Impact of Decentralisation: When Finance Does Not Follow Function ● Sağdıçoğlu, M. S., Yenice, M. S. & Tel, M. Z. (2024), The Use of Energy Simulations in Residential Design: A Systematic Literature Review ● Sak, G. (2021), Yeşil Mutabakat Belediye Demektir ● Sanatçı, G. (2020), Çevre Bilincinin Kazandırılmasında Belediyelerin Rolü: Çanakkale Belediyesi Örneği ● Sepulveda, C. F. & Martinez-Vazquez, J. (2011), The Consequences of Fiscal Decentralization on Poverty and Income Equality ● Sezgin, S. & Yıldız, M. (2024), Büyükşehir ve Bütünşehir Tartışmaları Kısacasında Köylerin Geleceği ● Siphambe, T. V. et al. (2024), Controlling Stormwater at the Source: Dawn of a New Era in Integrated Water Resources Management ● Sivil Katılım Projesi (2025), Gönüllülük Beyaz Kitabı: Türkiye’de Gönüllülüğün Yaygınlaştırılması İçin Politika ve Yasal Düzenleme Önerileri ● Şahin, S. K. (2009), Sağlıkta Yerel Yönetimlerin Rolü ● T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2023), On İkinci Kalkınma Planı (2024–2028): Gençlik Özel İhtisas Komisyonu Raporu ● T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2023), On İkinci Kalkınma Planı (2024–2028): Gıda Güvenliği ve Güvenirliği Özel İhtisas Komisyonu Raporu ● T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2023), On İkinci Kalkınma Planı (2024–2028): Yerel Yönetimler Özel İhtisas Komisyonu Raporu ● T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2023), Türkiye Earthquakes Recovery and Reconstruction Assessment ● T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (2020), Edirne–Tekirdağ–Kırklareli İlleri Bütünleşik Kıyı Alanı Planlaması Araştırma Raporu: Deniz ve Kıyı Ekosistemi Uzman Değerlendirme Raporu ● T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı (2024), İklim Değişikliğine Uyum Stratejisi ve Eylem Planı (2024–2030) ● T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı (ty.), Türkiye Yeşil Sanayi Projesi ● T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı (2023), Değişen İklim Uyum Çerçevesinde Su Verimliliği Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2023–2033) ● Tallinn City Government (2024), Circular Economy Pilot Project: Transformation of Waste Stations into Circular Economy Centers for the Promotion of Reuse and Establishment of Repair Workshops ● Talu, N. (2019), Yerel İklim Eylem Planlaması ve Türkiye Pratikleri ● Tetikol, A. (2026), Kentsel Hizmetlerde Katılım: Atık Yönetimi Üzerinden Bir Model Önerisi ● Tomrukcu, G. & Ashrafian, T. (2024), Climate-Resilient Building Energy Efficiency Retrofit: Evaluating Climate Change Impacts on Residential Buildings ● Trushna, T. et al. (2024), Interventions to Promote Household Waste Segregation: A Systematic Review ● Turan, E. S. (2018), Türkiye’nin İklim Değişikliğine Bağlı Kuraklık Durumu ● Türkiye Belediyeler Birliği (ty.), EU4 Energy – Enerji Dönüşümü İçin AB ● Türkiye Belediyeler Birliği (ty.), Kıyı Kentlerinin Ortak Sorunları İzmir’de Ele Alındı ● Türkiye Belediyeler Birliği (ty.), Kıyı Kentlerinin Ortak Sorunları Trabzon’da Görüldü ● Türkiye Cumhuriyeti (2025), 7552 Sayılı İklim Kanunu ● UNDP Türkiye (ty.), Kentler İçin İklim Finansmanı Mekanizmaları ● UNEP (2024), Food Waste Index Report 2024 ● UNEP (2025), Adaptation Gap Report 2025 ● UNEP (2025), Indicator 12.3.1(b): Food Waste Index ● UNESCO (2024), Climate Action for Living Heritage: Guidance Notes ● UNESCO (ty.), Greening Curriculum: Guidance for Teaching and Learning for Climate Action ● UNFCCC (2025), Global Goal on Adaptation ● UNFCCC (2026), COP31 Presidency Announces New Targets on Global Electrification, Cutting Waste, Resilient Cities ● UN-Habitat (2026), Urban Content in NDC 3.0: Cities at the Centre ● Velasco-Muñoz, J. F. et al. (2019), Rainwater Harvesting for Agricultural Irrigation: An Analysis of Global Research ● Wheeler, C. et al. (2025), Mobilising Sustainable Finance for Regions and Cities ● World Bank (2024), From Gridlock to Green Transport: Supporting Electric Mobility to Meet the Demand for Passenger Transport ● World Bank (2025), Disaster and Climate-Resilient Transport Guidance Note ● World Health Organization (2023), Operational Framework for Building Climate Resilient and Low Carbon Health Systems ● World Health Organization Regional Office for Europe (2008), Heat–Health Action Plans: Guidance ● World Health Organization Regional Office for Europe (2022), Walking and Cycling: Latest Evidence to Support Policy-Making and Practice ● World Health Organization Regional Office for Europe (ty.), Promoting Healthy Active Mobility ● WWF–Türkiye (2024), Enerji Dönüşümünde Belediyelerin Rolü: 6 Fayda, 6 Adım ● Yıldız, D. & Hüseyin, H. (2026), Büyük Kentlerimizde Su Hizmetleri Yönetimi Sorunlar ve Çözüm Önerileri ● Yıldız, M. (2021), Avrupa Ülkelerinde Gençlik Politikaları: Hollanda Örneği ● Yıldız, M. (2021), Uluslararası Düzeyde Yerel Yönetimler Arası İş Birliği: UCLG-MEWA ● Yıldız, M. (2022), OECD Perspektifinden Türkiye’deki Su Yönetişiminin Etkilliliği ● Yıldız, M. (2023), Türkiye Sağlıkli Kentler Birliği ● Yıldız, M. (2026), Analyzing Water Governance Failure: The Case of Lake Sapanca Basin ● Yıldız, M. & Ateş, H. (2024), Marmara Havzasındaki Büyükşehir Belediyelerinin Su Yönetim Stratejileri ● Yıldız, M. & Kocaoğlu, M. (2024), Türkiye’de Dijital Devletin Yapısı ve İşleyişi: OECD Perspektifinden Bir Değerlendirme ● Yıldız, M. & Peçe, H. (2026), Kültürel Mirasın Yaşatılmasında Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü: Altınoluk Tarihi Antandros Şehrini Kurtarma, Koruma ve Yaşatma Derneği Örneği ● Yıldız, M. & Sezgin, S. (2024), Kır ve Kent Sınıflandırmasında Yeni Bir Tartışma: Orta Yoğun Kentsel Alanlar ve Aracı Kentler.

KENT
ARAŞTIRMALARI
ENSTİTÜSÜ

INSTITUTE
OF URBAN
STUDIES

www.kentarastirmalari.org